५२ 90
पु.
90

शारदीय दुर्गा पूजाविधिः
(दुर्गाकवच र कालीकवच सहित)

कालीको मूर्ति

लेखक तथा सम्पादक

मधुसूदन शर्मा सुवेदी

वि.ए., वि.लिव.एस्सी एण्ड डिओसी

का.मु. वरिष्ठ पुस्तकालयाध्यक्ष

नेपाल राष्ट्रिय पुस्तकालय

२०४५

समर्पण

विष्णु अवतार हाम्रा राजा लक्ष्मी अवतार रानी ।

गर्छौं पूजा आराधना दैवी देह जानी ।

समर्पण गर्छौं चरणतलमा 'हिन्दू सदाचार' ।

यसमानै अन्तर्निहित मानव जीवन सार ।

स्वीकार होस राजश्रीदम्पती अल्प प्रयासमानी ।

क्षमारहोस त्रुटी भए तुच्छ सेवक ठानी ।

सर्वाधिकार : प्रकाशकमा

प्रकाशक :

हिन्दू सदाचार प्रचारक समूह
ललितपुर

वर्ष : २०४५
संस्करण : प्रथम
प्रति : १०,०००
मूल्य ७।-

२९४.५५१४
सु ९४१शा. सुवेदी, मधुसूदन शर्मा
शारदीय दुर्गा पूजा विधि
(दुर्गा कवच र काली कवच सहित), ललितपुर, हिन्दू सदाचार प्रचारक समूह, २०४५
पृष्ट ४७
१. हिन्दू धर्म २. शक्ति पूजा I शिर्षक

५१०

(श्री ५ वीरेन्द्र वीर विक्रम शाहदेव)

"हाम्रो धर्म मेटिए हाम्रो संस्कृति मेटिन्छ र हाम्रो संस्कृति मेटिए हाम्रो सभ्यताको मूल नै सुक्छ, अनि हाम्रो संस्कृति र सभ्यता मेटिए हामी पनि मेटिन्छौं ।"

- श्री ५ वीरेन्द्र

(श्री ५ ऐश्वर्य राज्य लक्ष्मी देवी शाह)

"हामी विश्वका सबै धर्मप्रति आदरभाव राख्दछौं, तर हाम्रो लागि हाम्रो आफ्नै सनातन हिन्दू धर्म, हाम्रा आफ्नै वैदिक संस्कृति, परम्परा र मर्यादा नै सर्वोपरि छन् भन्ने कुरामा हामी अटल छौं ।"

- श्री ५ ऐश्वर्य

दुई शब्द

प्रिय मित्र श्री मधुसूदन शर्मा सुवेदीले शास्त्रहरूको अनुसन्धान, सुयोग्य विद्वानहरूको सहयोग सत्प्रयासबाट भावुकता साथ सरल तरिकाबाट लेख्नु भएको सरत् कालिक दुर्गा पूजाविधि सबै आद्योपान्त पढेर हेरें ।

कर्मकाण्डका पुस्तकहरू लुप्त प्राय भएको आजको समयमा वैदिक तथा तान्त्रिक प्रक्रियाबाट लेखिएको यो पुस्तक प्रकाशनले जनमानसमा हिन्दू संस्कृति प्रतिको प्रगाढ आस्था अरू बढ्न जाने छ र यस्तो सन्मार्गमा संलग्न हुनु भएका श्री सुवेदीजीलाई दुर्गा भवानीले सदा सर्वदा अरू कर्म काण्डका पुस्तकहरू सरलीकृत गरी प्रकाशनमा ल्याई सबैको सेवा गर्ने प्रवल हौसला प्रदान गरून भनि शुभेच्छा व्यक्त गर्दछु ।

हरिनाथ गौतम
धर्मशास्त्राचार्य
राष्ट्रिय अभिलेखालय

प्रकाशकीय

धर्मकै बाटो किन ?

किनभने २०३० सालको दशक ताका देखि यता नेपालमा भयावह रूपमा दुराचार, व्यभिचार, तस्करी तन्त्र, नशालु पदार्थको वसार पसार र दुर्व्यंशन आदिमा व्यापकता आई राष्ट्रिय सर्वाङ्गीण पतन र चारित्रिक ह्रास ल्याएको कारणले संपूर्ण समाजलाई नै जीवन मरणको दोसाँधमाल्याई उभ्याई दिएको स्पष्ट दृष्टिगोचर हुन लागेको थियो । यस्तो व्रात विव्रात स्थितिमा के कसो गर्दा सबैको कल्याण होला भनि टोल, समाजका केही विद्वान साथीहरु बसी विचार विमर्श गर्दा आजको पिरिवेशमा भौतिक प्रतिस्पर्धालाई वाञ्छित सीमा भित्र राखी हामीले हाम्रै मौलिक मर्यादा, संस्कृति र परम्परामा पुनर्जागिरणल्याई हाम्रै वैदिक सनातन हिन्दू धर्मको व्याडमा सदाचारको विउ उमारेर सबै जनसमुदायको विशाल हृदय फाँटमा रोपाँहिं गर्न सकेमा शान्ति, प्रगति र सेवाका लहलहबालाहरू झुलाउन सकिन्छ, दीन दुःखिका हृदयका पीडा भूलाउन सकिन्छ अनि सबैका मन मस्तिष्कमा खुसीका फूल फुलाउन सकिन्छ भन्ने गहिरो अनुभूति हुन गएको हुदा यो धर्मकै बाटो पहिल्याईएको हो । तसर्थ २०४२ साल देखि हामीले हिन्दू सदाचार पद्धतिलाई प्रचार प्रसारमा ल्याई निःशुल्क वितरण गरिआएका छौं । उक्त हिन्दू सदाचार पद्धतिको प्रचार प्रसारबाट राज्य व्यवस्था र जन साधारणमा समेत सकारात्मक प्रभाव परेको र उल्लेखनीय रूपमा सुधारात्मक तथा प्रतिरोधात्मक कामहरू भै रहेको यता हामीले सहर्ष महशूस गरिरहेका छौं ।

हिन्दू सदाचार पद्धतिले मूलतः चार शक्ति चार भक्ति मार्गको प्रतिपादन गर्ने आपसी परिचय गराउने, एकताबद्ध गराउने र समन्वयात्मक ढङ्गबाट समाजलाई सदाचारको मार्गको अनुसरण गराउने दूरगामी अभिप्राय राखेको छ ।

अतः यी चारै तत्व मिलेर गैह्रदुराचारी तत्वलाई मासेर सदाचारी संवृद्धिशाली आदर्श समाजको सृजना गरी मर्यादित रामराज्य सरहको यस राज्यव्यवस्थामा देवता सर्व रक्षक, राजा प्रजापालक राष्ट्रपिता, प्रजा परिवार र देशलाई सबैको जीवन दायिनी साक्षा मातृ स्थान स्वरूप सदा सर्वदा अटल, अजर अमर राख्ने सदाशय राखेको छ । त्यसैले हामीले हाम्रो चार शक्ति चार भक्ति मार्गमा (१) देव भक्ति (२) राज भक्ति (३) देश भक्ति (४) जन भक्तिलाई सर्वोपरि मान्यता दिई आएका छौं । यिनै चार शक्तिको आपसी अनुराग नै हिन्दू सदाचार हो । हिन्दू सदाचार प्रचारक समूहद्वारा प्रकाशनमा ल्याउन लागेको पूजाविधि सहितको यो दुर्गा काली कवच पनि यसै धार्मिक नवजागरणको सिलसिलामा दोश्रो अटल धरहराको रूपमा खडा हुनेछ भन्ने मेरो दृढ विश्वासका साथै सम्वन्धित सबै क्षेत्रबाट यस प्रति पनि भक्ति भावनाको अपेक्षा राख्दछु । इति ।

जय देश, जय नरेश, जय महेश

गणेश बहादुर दुङ्गना, एम.ए.बी.एल.
अध्यक्ष
हिन्दू सदाचार प्रचारक समूह

भूमिका

नवरात्र पूजाविधि सबैको लागि पूजागर्न सजिलो होस् भन्ने हेतुले लेखिएको हो । देवी भागवतमा बताए अनुसार चार नवरात्र हुन्छन् । माघ शुक्ल, आषाढ, शुक्ल, आश्विन शुक्ल तथा चैत्र शुक्लमा पर्दछन् यी चार नवरात्र मध्ये, माघ शुक्ल र आषाढ शुक्ल यी दुइ नवरात्र चलन चल्तिमा नभई अश्विन शुक्ल र चैत्र शुक्ल नवरात्र चलन चल्तिमा आइरहेको छ ।

यो आश्विन शुक्ल प्रतिपदाको दिन देखि नवमी पर्यन्त नवरात्री जुन छ सो नेपालीहरूको लागि ठूलो चाड हो । त्रेतायुगको अन्त्यमा भगवान् रामचन्द्रले विश्वकल्याणका निमित्त मनुष्यावतार लिनु भयो र विजया दशमीको दिन शक्तिमाता देवीको पूजा आराधना गरी रावण मार्नलाई प्रस्थान गर्नु भयो र विजय प्राप्त गर्नु भयो । रावणलाई मार्नु विजय हुनु लरतरो कुरा होईन, यो सानु विजय होईन । फेरि भूत, भविष्य, वर्तमान ई तिनै कालमा यस्तो राम, रावणको जस्तो युद्धको उपमा अरू लिन सकिदैन । तसर्थ विजयां दशमी हामी हिन्दूहरूको अरू पर्व चाड मध्ये सबभन्दा मुख्य ठूलो चाड पर्व हो । नवरात्रमा पूजा आजा सबै दिन गरिएता पनि दशमी (टीकाको दिन) प्रसाद ग्रहण गर्ने हुनाले पनि यसलाई मुख्य मानिन्छ ।

आश्विन शुक्ल प्रतिपदाको दिनदेखि नवरात्रको आरम्भ हुन्छ यस दिन आफ्नो कुल आचार अनुसार सबै जातले घट (घडा) स्थापना गर्दछन् देवी दुर्गा, महाकाली, महालक्ष्मी, महा सरस्वतीको आवाहन गरी पूजा गर्दछन् ।

तामाको घडामा वा माटाको घैंटामा गोवर टासेर जौ गाडेका हुन्छन् । दीयो, कलश, गणेश स्थापना गरी पूजा गर्नु पर्दछ । धनी, गरीब सबैले सके सम्म सबै काम छाडी दुर्गाको आराधना गरी आनन्द मनाउछन् ।

घड़ामा गोवर टास्नुको कारण के होत भने गोवरमा धेरै प्रकारको गुण हुन्छ, पवित्र छ । गोवर रहेको वा गोलाकार गरी गोवरले पोतेको ठाउँमा भूत प्रेत आदि आउन सक्दैनन् साथै गोवर पञ्चगव्यमा पनि मानिएको छ । हैजाको रोगमा डाक्टरहरूले समेत प्रयोग गरेका छन् । गोवरमा अनेक कीटाणु नाश गर्ने शक्ति छ तसर्थ गोवर टासिएको हो ।

सकेसम्म माटाको घड़ामै गोवर टास्नु उचित देखिन्छ, किन भने माटो पृथ्वीको अङ्ग हो । द्रामा गर्ने शक्ति र गुण पृथ्वीमा छ पृथ्वी विष्णुकी पत्नी हुन । साथै माटोमा पाप हटाउने शक्ति पनि छ । माटाको घड़ामा गोवर सजिलो संग अड्निन्छ र जौ पनि राम्ररी उम्रन्छ । जौ गाड्नु र जौको जमरा राख्नुको कारण के हो भने जौ ठूलो औषधी हो जौ ले दूधको समान गुण दिन्छ । जौ अन्नको राजा हो । जौ विष्णुलाई प्यारो छ । यस कारण मङ्गल कार्यमा जौको गुण धेरै भएको हुनाले जौ गाड्ने जौके जमरा राख्ने, त्यही जमरा भगवतीलाई फूल मालाको रूपमा चढाउने गरी आएको हो ।

जलको घड़ामा दुर्गाको आवाहन गर्नु पर्ने कारण के हुन सक्छ भने जल वडो पवित्र चीज हो, यसले प्राणीलाई वचाउन सक्छ । अन्न विना केहि दिन वाँच्न सकिन्छ तर जल विना वाच्न सक्तैनौं । तसर्थ जल पूर्ण घड़ा राखि भगवती दुर्गाको पूजा हुन्छ ।

श्री दुर्गा भगवती प्रकृति आदि शक्ति हुन वहाँलेनै चराचर जगत सृष्टि गर्नु हुन्छ । शिवकी पार्वती शक्ति, विष्णुकी वैष्णवी शक्ति, ब्रह्माकी सावित्री, इन्द्रकी इन्द्राणी, कुमारकी कौमारी, विनायककी वैनायकी, यसै शक्तिले चराचर जगत ढाकेको छ । विना शक्ति कसैको कुनै कार्य चल्नै सक्तैन । शक्ति नभै कसैले कुनै काम गर्न सक्तैन ।

देवताहरू देवीको स्तुति गर्दछन् हे देवी यस जगतमा जति विद्या छन् ती सबै हजुरका भेद हुन । संसार भरमा स्त्रीजाति जति छन् ति सवै हजुरकै भेद हुन हजुर यौटीले

जगत यो परिपूर्ण छ, हे आमा हजुर्को कति कसरी स्तुति गरौं । जुन देवी सबै प्राणीमा मातृ रूपले रहनु भएको छ त्यस्ती देवीलाई नमस्कार तिनलाई नमस्कार, नमस्कार नमस्कार-

यादेवी सर्व भूतेषु मातृरूपेण संस्थिता ।
नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै, नमोनमः ।।

महा अष्टमीको दिन दुर्गा देवीको विशेष आफुले गर्दै आएको चलन अनुसार पूजा हुन्छ । नव पत्रिकाको पूजा हुन्छ, अष्ट मातृकाको पूजा हुन्छ, योगिनी पूजा हुन्छ, चतुषष्ठी योगिनीको पूजा हुन्छ । यसै दिन आफ्नो आफ्नो चलन अनुसार दिनमा साँझमा, आधा रातमा कालरात्री गर्ने, होम गर्ने र भगवतीका हतियार साँझ हतियारहरूको पनि पूजा गरिन्छ ।

नवमीको दिन अरू देवदेवीहरू, शिव, नारायण जति छन् ती सबैको र गणेश, ग्रामदेव, भैरव, कुमारी, कुमार आदिको विशेष किसिमबाट पूजा गरिन्छ । यस दिन भीमसेन पूजा हुन्छ, वाहन सवारीका साधन, आफ्नो आफ्नो व्यापारमा स्थापना गरेको मेशिन आदिको पूजा हुन्छ यसमा फूलको सट्टा जमरा आदि चढाइन्छ ।

आफ्नो परंपरा अनुसार प्रतिदिन कन्या पूजा गर्ने अथवा यस दिन मात्र गर्ने पनि चलन छ । शास्त्रमा लेखिएअनुसार पहिलो दिन (प्रति पदाको दिन) २ वर्षकी कुमारी नामले, दोश्रो दिन ३ वर्षकी त्रिमूर्ती, तेश्रो दिन ४ वर्षकी कल्याणी, चौथो दिन ५ वर्षकी रोहिणी, पाँचौ दिन ६ वर्षकी कालिका, छैटौं दिन ७ वर्षकी चण्डिका, सातौं दिन ८ वर्षकी शाम्भवी, आठौं दिन ९ वर्षकी दुर्गा, नवौं दिन (महानवमीको दिन) १० वर्षकी सुभद्रा यसरी पहिलो दिन देखि प्रति दिन भिन्ना भिन्नै वर्षका कन्याहरूको पूजागर्ने भनि लेखिएको छ । आफ्नो चलन अनुसार पहिले देखि जुन किसिमबाट गर्दै आएका छौं सोहि अनुसार कन्याको पूजा गर्नै पर्दछ ।

यदि घटस्थापना भैसके पछि सूतक प-यो भने ब्राह्मणद्वारा गराई समाप्त गर्नु पर्दछ । सूतकमा पूजा गराउन दोष छैन, गर्नु पर्ने कर्तव्य गर्नु पर्दछ भन्ने वचन "निर्णयामृत, विश्वरूप निवन्धमा" यसरी वताइएको छ ।

सूतके पूजनं प्रोक्तं दानं चैव विशेषतः ।
देवी मुद्दिश्य कर्तव्यं तत्र दोषो न विद्यते ।।

तसर्थ आरम्भ भै सकेको कर्मलाई सूतकले छेकदैन, आरम्भ नभएको भए छेकदछ । सूतक सकिएको छैन घटस्थापना प-यो भने अरूद्वारा स्थापना गराई पूजा गराउने र चोखिए पछि आफैले गरे हुन्छ । फेरि आफ्नै हातले नियम पूर्वक सङ्कल्प गरेको व्रत प्रतिवन्ध परेमा आफ्नु हातले दान पूजा नगरी अरू द्वारा त्यो कर्म गर्नै पर्दछ छोड्नु हुदैन भन्ने निर्णय सिन्धु र विष्णु रहस्यमा पनि उल्लेख छ । तर आफ्नो घरमा सूतक परेमा भने सेलाउनु पूजा नगर्नु भन्ने लोक परंपरा छ ।

विजया दशमीको दिन विशेष पूजा आजा गरी विहानै विसर्जन गरी घडाको जलले सबै परिवारलाई अभिषेक गरी टीका, फूलप्रसाद, जमरा, तोरन आदि लगाईन्छ यसमा मान्यजनको आशीर्वाद लिईन्छ । यो टीकाके दिन तलको मन्त्र पढेर शमी वृक्षको दर्शन जसले गर्दछ त्यसको अमङ्गल, दुःख, दुस्वप्न आदि नाश हुन्छन् भन्ने लेखिएको छ ।

अमङ्गलानां शमनीं शमनीं दुष्कृतस्य च ।
दुःस्वप्ननाशिनीं धन्यां प्रपद्येऽहं शमीं शुभाम् ।।

यी माथिका कुराहरूलाई ध्यानमा राखि सबैले विधि पूर्वक नियमको बोध गरी पूजा आजा गरून भन्ने दृष्टिकोण लिई यो शारदीय दुर्गाभवानीको पूजाविधि तयार गरी"२०४५ सालको शुभ-विजया दशमीको सुखद उपलक्षमा समस्त गण्यमान्य आदि सबै भगवतीका उपासकहरूमा सुख, समृद्धि तथा सुस्वास्थ्यको लागि शुभ-कामना व्यक्त गर्दै शारदीय दुर्गा

भवानीको प्रसादले सबैको कल्याण होस्" भन्ने हार्दिक शुभ-कामना व्यक्त गर्दै यो पुस्तक सरल मूल्यमा विक्रि वितरण गर्न लागेको छु । यो विक्रि वितरण गर्नुको मुख्य उद्देश्य हो "हिन्दू सदाचार प्रचारक समूहले" हिन्दू धर्मावलम्वीहरूको देव भक्ति, राज भक्ति देश भक्तिको माध्यमबाट चारित्रिक उत्थान एवं कल्याणको लागि "हिन्दू सदाचार पद्धति पूजा-विधि सहित प्रथम, द्वितीय, तृतीय संस्करण निकाली वितरण गरी सकेका छौं" अव चतुर्थ संस्करण परिमार्जित गरी प्रकाशमा ल्याउन आर्थिक अनुदान र चन्दाको भरमा मात्र यथेष्ट नभै अरू अर्थको आवश्यक परेकोले यस पूजाविधि सहित दुर्गा र काली कवच विक्रि वितरण गरी सो को आम्दानी लगानी गरी "हिन्दू सदाचार पद्धति पूजाविधि सहित नेपालीमा रूपान्तर" चौथो संस्करण प्रकाशमा ल्याई निःशुल्क सबैलाई प्रदान गर्ने लक्ष्य भएको छ यसमा सबैको सहयोग मिल्नेनै छ भन्ने पूर्ण विश्वास लिएको छु ।

यस पुस्तक निकाल्नको लागि पूजा विधि तयार गर्नमा पूज्य गुरूज्यू प्रा.श्री राम चन्द्र पौडेलज्यू र धर्म शास्त्राचार्य पं. श्री हरिनाथ गौतमज्यूबाट अरु थपघट तथा सहयोग गरीदिनु भएकोमा हार्दिक कृतज्ञता नगरी रहन सक्तिन। यस पूजाविधि तयार गरी समस्त जनताको कल्याण र पूजा गर्न सक्ने क्षमता बढाउन हौसला तथा प्रेरणा दिने मेरा परंपूज्य पिताज्यू पं. श्री रमानाथ उपाध्याय सुवेदीज्यू र मेरा पूज्य ज्येष्ठ भ्राता पं. श्री कोमल प्रसाद सुवेदीज्यू समेतमा हार्दिक कृतज्ञता ज्ञापन गर्दछु । यस पुस्तकको लेखलाई साफि गर्ने कार्य समेतमा सहयोग गर्ने उत्खनन अधिकृत श्री देवेन्द्र नाथ तिवारीज्यू प्रति पनि आभार प्रकट गर्दछु । साथै सेक्रेटरियल स्पट, टेकुबाट शीघ्रताका साथ कम्प्युटर टाइप गरी यो पुस्तक प्रकाशनमा ल्याउन सहयोग गरिदिनु भएकोमा सधन्यवाद आभार प्रकट गर्दछु ।

यो पुस्तक प्रकाशनमा ल्याउन विशेष व्यवस्था तथा सहयोग गरि दिने अध्यक्ष हिन्दू सदाचार प्रचारक समूह एवं महा प्रवन्धक श्री गणेश बहादुर ढुङ्गनाज्यूमा श्री दुर्गा भवानीले सदा कल्याण गरून साथै धन्यवाद पनि समर्पण गर्दछु ।

यस पुस्तक छपाउन आर्थिक मद्धत गर्ने निम्न संस्था तथा महानुभावहरूमा सँधै दुर्गाभवानी दाहिना रहून र दुर्गाभवानीले सदा कल्याण गरून दिर्घायु राखुन भन्ने शुभ-कामना व्यक्त गर्दछु ।

१. रथी श्री श्रीधर शम्सेर, ज.ब.रा.ज्यू
तथा रानी पद्मा देवी राणाज्यूबाट रू. ६०००।-

२. प्रो. निर्जला ओझा
(पि.एम. भवन), कोपुण्डोल, ल.पु. २०००।-

३. श्री दिवाकर ढुङ्गना, ल.पु. कुशान्ति १०००।-

सहृदय निःशुल्क छपाई गरि दिने सहयोगी गणपति प्रिन्टर्स प्रा.लि., कोपुण्डोलका कार्यकारी निर्देशक श्री टीका भूषण दहालज्यू तथा सल्लाहकार श्री रणजीत सिंहज्यू र लायन श्री भीम सिंहज्यू, प्रेस प्राविधिक कर्मचारीहरू प्रति आभार प्रकट गर्दै दुर्गा भवानीले सदा कल्याण गरून भनि शुभ-कामना व्यक्त गर्दछु ।

दुर्गा भवनीका सबै भक्तजनमा यो अनुरोध गर्दछु कि यो पुस्तक खरिद गरी "हिन्दू सदाचार पद्धति" निःशुल्क प्रकाशनमा ल्याउन पूर्ण सहयोग गरिदिनु हुन र यसमा केहि त्रुटी भए सुझाव समेतको आशा गर्दछु ।

जय देश जय महेश जय नरेश ।

विनीत
मधुसूदन शर्मा सुवेदी
महा-सचिव
हिन्दू सदाचार प्रचारक समूह

शरत्कालिक दुर्गा पूजाविधिः

आसनमा वसी आचमन गरी फूल अक्षता लिइ आसन र पृथ्वीलाई छुने मन्त्र -

ॐ पृथ्विर्त्वया धृता लोका देवि त्वं विष्णुना धृता ।
त्वं च धारय मां नित्यं पवित्रं कुरु चासनम् ।।

सस्यूँ अथवा जौ अक्षता वरिपरि छर्ने मन्त्र -

अपसर्पन्तु ये भूता ये भूता भूमिमाश्रिताः ।
ये भूता विघ्नकर्तारस्ते नश्यन्तु शिवाज्ञया ।।

दियो वाल्ने -

कर्मपात्र वनाउने - पवित्र र कुशाका टुक्राहरू कर्मपात्रमा हालि पूजा गरी कर्मपात्र वनाउने ।

पवित्र हाल्ने - ॐ पवित्रेस्थो वैष्णव्यौ सवितुर्वः प्रसवऽ उत्पुनाम्याछिद्रेण पवित्रेण सूर्यस्य रश्मिभिः ।

जल हाल्ने - ॐ शन्नोदेविरभिष्टय आपो भवन्तु पीतये शंयोरभि स्रवन्तुनः ।।

चन्दनले पूजागर्ने - ॐ गन्धद्वारान्दुराधर्षांन्नित्य पुष्टां करीषिणीम् । इश्वरीं सर्व भूतानाम् तामिहोपव्हये श्रियम् ।।

अक्षता चढाउने - ॐ अक्षन्नमीमदन्त ह्यवप्रियाऽ अधूषत । अस्तोषत स्वभानवो विप्रा नविष्टयामती योजान्विन्द्र ते हरिः ।

जौ चढाउने - ॐ यवोसियवयास्मद्द्वेषो यवयारातीः ।

तिल चढाउने - ॐ तिलोसि सोमदेवत्यो गोसवो देवनिर्मितः, प्रत्नमद्भिः पृक्तः स्वधया पितृँल्लोकान् पृणाहिनः स्वाहा ।

फूल चढाउने- ॐ श्रीश्चते लक्ष्मीश्चपक्त्न्यावहो रात्रे पार्श्वे नक्षत्राणि रूपमाश्विनौ व्याप्तम् । इष्णाग्निषाण मुम्मऽ इषाण सर्वलोकम्मऽ इषाण ।

कर्मपात्रबाट कुशको तीन टुक्रा लिएर जललाई चलाउने- ॐ यददेवा देव हेडनं देवासश्च कृमावयम् । अग्निर्मा तस्मा देनसो विश्वान्मुञ्चत्व ठं. हसः ।। यदि दिवा यदि नक्त मेना ठं. सिचकृमावयम् वायुर्मा तस्मादेन सो विश्वान्मुञ्चत्व ठं. हसः ।। यदि जाग्रद् यदि स्वप्न एना ठं. सि चकृमावयम् सूर्योमातस्मा देनसो विश्वान्मुञ्चत्व ठं. हसः ।।

सोही कुशको टुक्रा र जलले- सर्वैत्रिर सेचन गरी पछिबाट आफूलाई सेचन गर्ने मन्त्र-

ॐ अपवित्रः पवित्रोवा सर्वावस्थाङ्गतोऽपिवा ।
यः स्मरेत्पुण्डरीकाक्षं स वाह्याभ्यन्तरः शुचिः ।।
ॐ पुण्डरीकाक्षः पुनातु ३ ॐ पुण्डरीकाक्षायनमः ३

अव प्रायश्चित्त गोदान गर्ने-

गाईको पूजा-

ॐ नमोगोभ्यः श्रीं मतीभ्यः सौरभेयीभ्यएवच ।
नमोब्रह्म सुताभ्यश्च पवित्राभ्यो नमोनमः ।।

कुश, जौ, तिल, पानी, लिएर छुने-

हरिः ॐ तत्सत् ३ ॐ विष्णुः ३ अद्येह श्रीमद् भगवतो महापुरूषस्य विष्णोराज्ञया प्रवर्तमानस्य सकल जगत् सृष्टिकारिणो ब्रह्मणो द्वितीय प्रहरार्द्धे श्री स्वेत वराह कल्पे वैवस्वत मन्वन्तरे अष्टाविंशतितमे कलियुगे प्रल्हादाधिपत्ये मनोः सप्त्रमे बौद्धावतारे सत्यत्रेता द्वापरान्ते कलियुगस्य प्रथम चरणे भारत वर्षे भरत खण्डे जम्बूदीपे आर्यावर्तान्तर्गत देशे गंगा देव्याः उत्तर कोणे श्रीमद्विष्णु प्रजापति क्षेत्रे तदन्तर्गत पाशुपत क्षेत्रे पशुपतेःइह पुण्य भूमौ (असुक) स्थाने

षष्टिसम्वत्सराणां मध्ये (अमुक) नाम सम्वत्सरे श्री सूर्ये (उत्तरायणे वा दक्षिणायने) (माघ १ गते देखि आषाढ मसान्त सम्म उत्तरायण र श्रावण १ गते देखि पौष मसान्त सम्म दक्षिणायन हुन्छ) (अमुक) ऋतौ मासोत्तमे मासे (सौरेण वा चान्द्रेण) अमुक मासे (अमुक) पक्षे (अमुक) वासरे (अमुक) तिथौ (अमुक) नक्षत्रे (अमुक) योगे (अमुक) राशिस्थिते श्री सूर्ये (अमुक) राशिस्थिते देव गुरौ (अमुक राशिस्थिते चन्द्रमसि अन्येषु शेषेषु ग्रहेषु यथा यथा स्थान स्थितेषु सत्सु एवं ग्रह गणविशेषेण विशिष्टायां (अमुक) गोत्रस्य (अमुक) प्रवरस्य (अमुक) नाम्नः (शर्मणो ब्राह्मणलाइ, वर्मणो= क्षत्रियलाई, गुप्तस्य=नेवारलाई) वा मम धर्मार्थकाम मोक्ष चतुर्विध पुरुषार्थ सिध्यर्थं श्रुति स्मृति पुराणोक्त फल प्राप्त्यर्थम् इह जन्मनि कायिक वाचिक मानसिक सांसर्गिक ज्ञाताज्ञात स्पर्शास्पर्श ऽऽ सन भोजन शयन गमनादि कृत दोष निरासद्वारा त्रिविधतापोपसमन पूर्वकम् आजन्मोपार्जित समस्त पाप क्षय पूर्वकं दीर्घायुरारोग्यै स्वर्योदयादि प्राप्तये श्रीमहाकाली, महालक्ष्मी, महासरस्वती, स्वरूपाया दुर्गा भगवात्याः प्रीतये अद्यारम्य नवरात्र पर्यन्तं दुर्गा पूजन सप्तशती पाठ हवनादि कर्मणि अवश्य विधानीयनियमाद्यकरणजन्य प्रत्यवाय निरसन पूर्वक यथोक्तनियम कृतवत्फलप्राप्त्यर्थं सद्यः स्वदेह शुध्यर्थं श्री दुर्गाभवानीपूजनकर्मणि अधिकारतासिद्धये च इमां गां रुद्रदेवतां तत्प्रात्याम्नायीभूतं रजतखण्डं चन्द्र दैवतं (अमुक) गोत्राय (अमुक) शर्मणे ब्राह्मणाय सुपूजिताय तुभ्यमहं सम्प्रददे तत्सन्नमम भनि कुश वाह्मणको हातमा दिने र गाईको प्रार्थना-फूल अक्षाता लिएर गर्ने-

कपिले सर्व देवानां पूजनीया ऽ सि रोहिणि ।
तीर्थं देवमयी यस्मात् तस्यात् शान्तिं प्रयच्छमे ।।
गावो मे अग्रतः सन्तु गावो मे सन्तुं पृष्टतः ।
गावो मे हृदये सन्तु गवां मध्ये वसाम्यहम् ।।

भनि गाईलाई चढाउने र भूइमा पैसा राखेर दान प्रतिष्ठाको पूजा गर्ने र कुश जौ तिल पानी लिएर पैसा हातमा लिई अद्य कृतैतत्

श्री परमेश्वर प्रीतये श्री दुर्गा भवानी पूजनकार्यसिद्धये कृतस्य गोदान कर्मणः साङ्गता सिध्यर्थं रौप्यं चन्द्र दैवतं अथवा ताम्रं श्री सूर्य दैवतम् (अमुक) गोत्राय (अमुक) सर्मणे ब्राह्मणाय तुभ्यमहं समप्रददे तत्सन्नमम । यति भनि दान प्रतिष्ठा ब्राह्मणको हातमा दिने र गाईलाई पानीले तीन पटक घुमाउने-
यानिकानि च पापानि ब्रह्महत्यासमानिच ।
तानि सर्वाणि नश्यन्तु प्रदक्षिण पदे पदे ।।
अनि अलिकति घचेडि दिने-

कोदात् कस्माअदात् । कामायाऽदात् कामोदाता कामः प्रतिग्रहीता कामैतत्ते । तब ब्राह्मणले गाईको पानी यजमानलाई छर्कि दिने-
द्यौः शान्तिरन्तरिक्ष र्ठ. शान्ति ÷ पृथिवी शान्तिरापः, शान्तिः रोषधयः शान्ति ÷ वनस्पतयः शान्ति विश्वेदेवाः शान्ति र्ब्रह्मःशान्ति सर्व र्ठ. शान्ति शान्तिरेवशान्तिः सामाशान्ति रेधि ।।

अनि कर्म पात्रको कुश जौ लिएर सङ्कल्प भने पछि इह जन्मनि श्री महाकाली महालक्ष्मी महासरस्वती रूपाया दुर्गादेव्या प्रीतिद्वारा दीर्घायु विपुल धन धान्य पुत्र पौत्राद्यवछिन्नसन्तति स्थिर-लक्ष्मी कीर्तिलाभ शत्रुपराजयादि सदभीष्ट लाभार्थमस्मिन् शारदनवरात्रसमयेदीप, कलश गणेश पूजन पूर्वक घटस्थापनं घटोपरि स्थापित ताम्र स्थाल्पुपरि स्थित स्वर्ण-प्रतिमायां प्रतिदिनं पूजनं साङ्ग सप्तशती स्तोत्र पाठम् बेद पाठं यवारोपणं च करिष्ये भनि छाडि दिने ।

अर्घ स्थापना र पूजा गर्ने :-

> सिद्धार्थ मक्षतांश्चैक दूर्वाञ्च तिलमेवच ।
> यव गन्ध फलं पुष्प मष्टाङ्गमर्घ उच्यते ।।

सर्स्यु, अक्षता, दूवो, तिल, जौ, चन्दन, फलफूल यी आठ अङ्ग हालेर अर्घ बनाइन्छ ।

पहिले भूमिमा ॐ आधार शक्तये कमलासनाय नमः भनि फूल अक्षता चढाउने र त्रिकुटी राख्ने र त्यस माथि अर्घ पात्र राखेर

कुश, पञ्चामृत, चन्दन, अक्षता, फूल, जौ, तिल, दूबो, फल हालेर प्रार्थना गर्नै ।

गङ्गेच्च यमुनेचैव गोदावरि सरस्वति ।
नर्मदे सिन्धो कावेरि जलेस्मिन् सन्निधिंकुरु ।।

यो मन्त्रले प्रार्थना गरेर गंगा यमुना आदि तीर्थको आवाहन गर्नै-

ॐ द्वादश कलात्मने वन्हि मण्डलायनमः ॐ षोडश कलात्मने चन्द्र- मण्डलायनमः भनेर पूजा गर्नै । मत्स्य मुद्रा, धेनु मुद्रा, शंखमुद्रा, अंकुश मुद्रा आदि देखाउने र त्यस अर्घको जलले आफूलाई सेचन गर्नै । अष्टदल ( ) अबीरले बनाई दीप, कलश, गणेश, थापना गरेर शंख र घण्टको पूजा र प्राथना गर्नै ।

शंखको पूजा र प्रार्थना- ओम् शंखायनमः

त्वं पुरा सागरोत्पन्नो विष्णुना विधृतः करे ।
नमन्ति सर्वं देवास्तु पाञ्चजन्य नमोस्तुते ।।

घण्टाको पूजा र प्रार्थना- ओम् घण्टायैनमः

आगमार्थंतु देवानां गमनार्थंतु रक्षासाम् ।
कुरु घण्टे महानादं त्वं देवार्चनसन्निधौ ।।

डमरुको पूजा र प्रार्थना- ओम् डमरुवाद्यायनमः

नमो भैरवसंनादहरहस्त विलासिने ।
देवी प्रियाय डमरु वाद्यवर्याय ते नमः ।

दियोको पूजा-

पहिले फूल अक्षता लिएर "भो दीप नारायण इहागच्छ, इह तिष्ट यावत्पूजां करोमि तावत्वं सुस्थिरो भव मम पूजां गृहाण" भनेर आवाहन गर्नै त्यसपछि पाद्यं समर्पयामि दीप

नारायणायनमः यस्तै अरू पनि अर्घ्यम् आचमनीयम्, पञ्चामृतं, शुद्धोदकं, स्नानम्, वस्त्रं, चन्दनं, सिन्दूरं, आलक्तकं, तिलान, यवान, अक्षतान् , पुष्पं समर्पयामि दीप नारायणाय नमः भनेर चढाउने ।

प्रार्थना-

ॐ शुभं भवतु कल्याणमारोग्यं धन संपदः ।
मम शत्रु विनाशाय दीप ज्योति र्नमोस्तुते ।।

कलशको पूजा-

भो वरूण इह आगच्छ इह तिष्ट यावत्पूजां करोमि तावत्वं सुस्थिरो भव सुप्रसन्नो भव वरदो भव ।

सर्वौषधि, पञ्चरत्न, पूगीफल, जौ, चन्दन, दूबो, सात ठाउँको माटो, पञ्चपल्लव, वस्त्र, आँप-चाँप पिपलको पात कलश भित्र हालि पाद्यम् अर्घ्यम् आचमनीयम्, पञ्चामृतं, शुद्धोदक स्नानम, इदंलेपनं चन्दनं, सिन्दूरम्, अवीरचूर्णम्, अक्षतान्, यवान, तिलान, पुष्पाणि, समर्पयामि वरूणायनमः भो वरूण पूजितोसि क्षमस्व ।

प्रार्थना-

वरूणत्वं महाभाग सर्वकाम फलप्रद ।
चितते मम यज्ञे ऽ स्मिन् निर्विघ्नं कुरु सर्वदा ।।

गणेशको पूजा-

भो गणपते इह आगच्छ इह तिष्ठ यावत् पूजां करोमि तावत्वं सुस्थिरो भव सुप्रसन्नो भव वरदो भव आसनं, पाद्यम् अर्घ्यम् आचमनीयम्, पञ्चामृतं, शुद्धोदक स्नानम्, वस्त्रं यज्ञोपवीतम्, इदं लेपनं चन्दनंम्, सिन्दूरं, अवीर-चूर्णम् अक्षतान, यवान्, तिलान्, रक्त-पुष्पाणि, दूर्वाङ्कुरं, फलं, मोदकं, समर्पयामि श्री गणाधिपतयेनमः भो गणपते पूजितोसि क्षमस्व भनि पूजा गरि धूप, दीप, नैवेद्य, भेटी चढाउने ।

प्रार्थना-

चक्रतुण्ड महाकाय कोटि सूर्यसमप्रभ ।
अविघ्नं कुरूमे देव सर्वकार्येषु सर्वदा ।।

अब दीप, कलश, गणेशको पश्चिम तर्फ आफ्नो अगाडी मध्य भागमा अष्टदल अबीरले लेखी त्यस माथि धानको टपरि त्यस माथि तामाको वा माटाको कलश राखी माथि गरे जस्तै गरी कलशको पूजा गरी त्यस माथि तामाको थालीमा चान्दनले अष्टदल लेखि मध्य भागमा सुनको प्रतिमा राखी दूर्गा भगवतीको पूजा गर्ने ।

<u>दूर्गा भगवतीको नवाक्षर मन्त्र</u>-

ॐ दुर्गे दुर्गे रक्षिणि स्वाहा अथवा नवार्णव मन्त्र- ॐ ऐं ह्रीं क्लीं चामुण्डायै विच्चे । कण्ठस्थ गर्ने ।

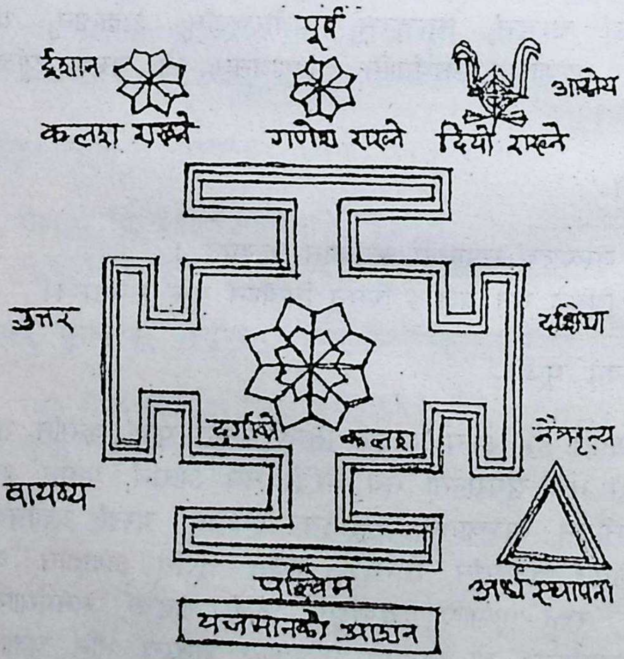

दुर्गा भगवतीको प्रतिमालाई पञ्चामृतले पखाली अग्निमा सेकाई तामाको थालीको अष्टदल लेखेको मध्य भागमा राख्ने र फूल अक्षाता आदि हातमा लिई भो भगवति दुर्गे इह आगच्छ इह तिष्ठ नवरात्र पर्यन्तं पूजां करोमि तावत्वं सुस्थिरा भव सुप्रसन्ना भव वरदाभव यो वाक्य पढ्नु अनि दुई हात देखाई आवाहन गर्ने-

आगच्छ वरदे देवि सर्व कामार्थ सिद्धये ।
रक्षां कुरु सदा भद्रे दुर्गे देवि नमो ऽ स्तुते ।।
आवाहनं समर्पयामि दुर्गा देव्यै नमः

ध्यानम्-

जटाजूट समायुक्तां मध्येन्दुकृत शेखराम् ।
लोचनत्रय सम्पन्नां पद्मेन्दुसदृशाननाम् ।।
अतसी पुष्प संकाशां सुप्रतिष्ठां सुलोचनाम् ।
नव यौवन सम्पन्नां सर्वा भरण शोभिताम् ।।
सुचारुदशनांतद्वत् पीनोन्नतपयोधराम ।
त्रिभङ्ग स्थान संस्थानां महिषासुर मर्दिनीम् ।।
ॐ ध्यानं समर्पयामि दुर्गा देव्यै नमः ।
फूल अक्षता आदिले ॐ देवी सिंहासनायनमः
ॐ मण्डूकादि पीठ देवताभ्यो नमः, ॐ देवी
परिवारेभ्यो नमः, ओम् सकल देवी भक्तेभ्योनमः
भनेर अष्टदलको वरिपरि पूजा गर्ने ।

आसन-

नानाप्रभा समाकीर्णं नानावर्णं विचित्रितम् ।
आसनं कल्पितं देवि प्रीत्यर्थं प्रतिगृह्यताम् ।
ॐ जयन्ती मङ्गलाकाली भद्रकाली कपालिनी ।
दुर्गाक्षमा शिवाधात्री स्वाहा स्वधा नमोऽस्तुतें ।।
आसनं समर्पयामि दुर्गा देव्यै नमः ।

पाद्यम्-

गङ्गादि सर्वतीर्थेभ्य आनीतं तोयमुत्तमम् ।
पाद्यंते ऽ हं प्रदास्यामि गृहाण परमेश्वरि ।।
ॐ जयन्ती .... पाद्यं समर्पयामि दुर्गा देव्यै नमः ।

अर्घ्यम-

गन्धाक्षतैश्च सहितं फल पुष्प युतं तव ।
अर्घ्यं गृहाण दत्तं मे प्रसीद परमेश्वरि ।।
ॐ जयन्ती .... अर्घ्यं समर्पयामि दुर्गा देव्यै नमः ।

आचमनीयम्-

इमा आपो मया भक्त्या तव पाणितले ऽ र्पिता ।
आचम्यतां महादेवि पीता शान्तिं प्रयच्छमे ।।
ॐ जयन्ती .... आचमनीयम् समर्पयामि दुर्गा देव्यै नमः ।

मधुपर्क- (दहि, मह, घ्यू)

मधुपर्क मिमं देवि दधि मध्वाज्य संयुतम् ।
ब्रह्मणा निर्मितम् पूर्वं गृहाण जगदीश्वरि ।।
ॐ जयन्ती .... मधुपर्क समर्पयामि दुर्गा देव्यै नमः

गङ्गा जलम-

गङ्गा गोदावरी चैव यमुना च सरस्वती ।
ताभ्यः स्नानार्थ मानीतं तोयंते प्रतिगृह्यताम् ।।
ॐ जयन्ती .... गङ्गाजलं समर्पयामि दुर्गादेव्यै नमः ।

पञ्चामृतम्-

पञ्चामृतं मयानीतं पयोदधि समन्वितम् ।
घृतं मधु शर्करां च प्रीत्यर्थं प्रतिगृह्यताम् ।।
ॐ जयन्ती .... पञ्चामृतं समर्पयामि दुर्गादेव्यै नमः ।

शुद्धोदक स्नानम्-

ज्ञानमूर्ते भद्रकालि दीव्य मूर्ते सुरेश्वरि ।
स्नानं गृहाण देवेशि नारायणि नमोऽस्तुते ।।
ॐ जयन्ती .... शुद्धोदक स्नानं समर्पयामि दुर्गादेव्यै नमः ।

रक्त चित्रवस्त्र युग्मम्-

निर्मितं तन्तुभिः सूक्ष्मै नानावर्ण विचित्रितम् ।
वस्त्रं गृहाण मे देवि प्रीत्यर्थं तव युग्मकम् ।
ॐ जयन्ती .... वस्त्र युग्मं समर्पयामि दुर्गा देव्यै नमः ।

सौभाग्य द्रव्यम्-

कज्जला लक्त तिलकान् कङ्कणं केश साधिनिम् ।
सिन्दूरं वेणि सूत्रं च सौभाग्यं प्रतिगृह्यताम् ।।
ॐ जयन्ती .... सौभाग्य वस्तूनि समर्पयामि दुर्गादेव्यै नमः ।

चन्दनम्-

मलयाचलसंभूतं कुंकुमागरूवासितम् ।
मया निवेदितं भक्त्या चन्दनं प्रतिगृह्यताम् ।।
ॐ जयन्ती .... चन्दनं समर्पयामि दुर्गादेव्यै नमः ।

सिन्दूरम्-

उद्यदादित्य संकाशं स्त्रीणां सीमन्त भूषणम् ।
वीरालङ्करणं दिव्यं सिन्दूरं प्रतिगृह्यताम् ।।
ॐ जयन्ती .... सिन्दूरं समर्पयामि दुर्गादेव्यै नमः ।

आलक्तकम् (अबीर)

नाना परिमल द्रव्यै निर्मितं चूर्णमुत्तमम् ।
आरक्तनामकं दिव्यं सुगन्धि प्रतिगृह्यताम् ।।
ॐ जयन्ती .... आलक्तकं समर्पयामि दुर्गादेव्यै नमः ।

यव तिलान्-

यवान् शुभ्रान् तिलांश्चैव हरिदेहसमुद्भवान ।
सर्वदेव प्रियान् देवि गृहण जगदम्बिके ।।
ॐ जयन्ती .... यव तिलान समर्पयामि दुर्गादेव्यै नमः

रक्त दध्यक्षतान्-

अक्षताञ्च सुरश्रेष्टे कुंकुमेन च रञ्जिता ।
मया निवेदिता भक्त्या प्रीत्यर्थं प्रतिगृह्यताम् ।।
ॐ जयन्ती .... रक्त दध्यक्षतान समर्पयामि दुर्गादेव्यै नमः ।

पुष्पाणि (फूल)-

मन्दार पारिजातादि पाटली पङ्कजान्यपि ।
नानाविधानि पुष्पाणि गृहाण परमेश्वरि ।।
ॐ जयन्ती .... पुष्पाणि समर्पयामि दुर्गादेव्यै नमः ।

विल्व पत्राणि-

अमृतोद्भव श्रीवृक्ष पत्रमाल्य मिदंशुभम् ।
गृहाण परमेशानि वरदा भव सुव्रते ।।
ॐ जयन्ती .... विल्वपत्राणि समर्पयामि दुर्गादेव्यै नमः ।

मालाम-

नाना सुगन्धसंयुक्तां नाना पुष्पविनिर्मिताम् ।
मया निवोदिताम् मालां गृहाण जगदीश्वरि ।।
ॐ जयन्ती .... मालां समर्पयामि दुर्गादेव्यै नमः ।

परिमल द्रव्यम् (अत्तर)

पुष्पसार मिदं स्वच्छं सुगन्धि सुमनोहरम् ।
प्रीतिदं सर्वलोकानां त्वं गृहाण सुरेश्वरि ।।
ॐ जयन्ती .... परिमल द्रव्यं समर्पयामि दुर्गादेव्यै नमः ।

अङ्ग पूजा- (दहि- अक्षता, फूल, वैलपत्र आदि लिएर)

ॐ दुर्गायै नमः पादौ पूजयामि । ॐ महाकाल्यै नमः गुल्फौ पूजयामि । ॐ मङ्गलायै नमः जानुनीं पूजयामि । ॐ कात्यायन्यै नमः ऊरू पूजयामि । ॐ भद्रकाल्यै नमः कटिं पूजयामि । ॐ कमलायै नमः नाभिं पूजयामि । ॐ शिवायै नमः उदर

पूजयामि । ॐ स्कन्धायै नमः कण्ठं पूजयामि । ॐ महिषासुर मर्दिन्यै नमः नेत्रे पूजयामि । ॐ उमायै नमः शिरः पूजयामि । ॐ विन्धवासिन्यै नमः सर्वाङ्गं पूजयामि ।

धूपम्-

दशाङ्गगुग्गुलं धूपं चन्दनागुरू वासितम् ।
मया निवेदितं भक्त्या गृहाण परमेश्वरि ।
ॐ जयन्ती ..... धूपम आघ्रापयामि समर्पयामि दुर्गादेव्यै नमः ।

दीपम्-

आज्यं चवर्तिसंयुक्तं वन्हिना योजितं मया ।
दीपं गृहाण देवि त्वं त्रैलोक्यतिमिरा पहम् ।।
ॐ जयन्ती .... दीपम् दर्शयामि दुर्गादेव्यै नमः ।

नैवेद्यम्-

अन्नं चतुर्विधं स्वादु रसैः षड्भिः समन्वितम् ।
भक्ष्य भोज्य समायुक्तं नैवेद्यं प्रतिगृह्यताम् ।।
ॐ जयन्ती .... नैवेद्यं समर्पयामि दुर्गादेव्यै नमः ।

पानीयम्- (पिउने जल)

कर्पूरैला समायुक्तं स्वच्छं स्वादु सुशीतलम् ।
पानीयं मधुरं दत्तं तव प्रीत्यर्थं मादरात् ।।
ॐ जयन्ती .... पानीयं समर्पयामि दुर्गादेव्यै नमः ।

करोद्वर्तनम्- (श्रीखण्ड, चन्दन, कस्तुरी मिलाएको जल)

मलयाचलं संभूतं कस्तूर्यां च समन्वितम् ।
करोद् वर्तनकं देवि गृहाण परमेश्वरि ।।
ॐ जयन्ती .... करोद्वर्तनं समर्पयामि दुर्गादेव्यै नमः ।

फलादि नैवेद्यम्-

इदं फलं मया देवि स्थापितं पुरतस्तव ।

तेनमे सफला वाप्ति र्भवेज्जन्मनि जन्मनि ।।
ॐ जयन्ती .... फलादि नैवेद्यं समर्पयामि दुर्गादेव्यै नमः ।

ताम्बूल पूगीफलादिकम्-

पूगीफलं सताम्बूलं खादिरादिमनोहरम् ।
लवङ्गैलादि संयुक्तं मुख वासं प्रगृह्यताम् ।।
ॐ जयन्ती ...... ताम्बूलं पूगीफलं समर्पयामि दुर्गादेव्यै नमः ।

दक्षिणा द्रव्यम् -

हिरण्य गर्भ गर्भस्थं हेमबीजं विभावसोः ।
अनन्त पुण्यफलदमतः शान्तिं प्रयच्छये ।।
ॐ जयन्ती ....दक्षिणा द्रव्यं समर्पयामि दुर्गादेव्यै नमः ।

चामर व्यजनम्- (चमर पंखा)

शशाङ्क करसंकाश हिमकपूर्रपाण्डुर ।
प्रोतसारयाशु दुरितं चामरा मखल्लभ ।।
ॐ जयन्ती .... चामरं व्यजनं वीजयामि दुर्गादेव्यै नमः ।

आदर्शम् (ऐना)-

दर्शनेन त्वमादर्श नूनं मङ्गल दायक ।
शौर्य सौभाग्य सत्कीर्ति निर्मल ज्ञानदोभव ।।
ॐ जयन्ती .... आदर्शं दर्शयामि दुर्गादेव्यै नमः ।

जप निवेदनम्-

ॐ दुर्गे दुर्गे रक्षिणि स्वाहा । अथवा
ॐ दुर्गा देव्यै नमः यो मन्त्र दश पटक जपने ।

प्रदक्षिणा-

यानि कानि च पापानि ब्रह्महत्या समानि च ।
तानि तानि प्रणश्यन्तु प्रदक्षिण पदे पदे ।।
ॐ जयन्ती .... प्रदक्षिणां समर्पयामि दुर्गादेव्यै नमः ।

नीराजनम्-

पञ्चवर्ति समायुक्तं नवसूत्र विनिर्मितम् ।
कर्पूरदीप संयुक्तं गृह्यतां जगदीश्वरि ।।
ॐ जयन्ती .... नीराजनं समर्पयामि दुर्गादेव्यै नमः ।

पुष्पाञ्जलि-

महिषघ्नि महामाये चण्डमुण्ड विनाशिनि ।
द्रव्यमारोग्य विजयं देहि देवि नमः सदा ।।
भूतप्रेतपिशाचेभ्यो रक्षोभ्यश्च महेश्वरि ।
देवेभ्यो मानुषेभ्यश्च भयेभ्यो रक्षमां सदा ।।
सर्व मङ्गल माङ्गल्ये शिवे सर्वार्थ साधिके ।
शरण्ये त्र्यम्बके गौरि नारायणि नमोऽस्तुते ।।
रूपंदेहि जयं देहि भगं भवति देहि मे ।
पुत्रान् देहि धनं देहि सर्व कामांश्च देहि मे ।
जयन्ती मङ्गला काली भद्रकाली कपालिनी ।
दुर्गा क्षमा शिवा धात्री स्वाहा स्वधा नमोऽस्तुते ।।
ॐ पुष्पाञ्जलिं सर्मपयामि दुर्गादेव्यैनमः ।

वालुवा अथवा पञ्चमाटोको वेदी वनाउने त्यसलाई कर्मपात्रको कुश तिल जलले सेचन गरेर पवित्र पार्ने मन्त्र-

ॐ अपवित्रः पवित्रो वा सर्वावस्थां गतो ऽपिवा ।
यः स्मरेत्पुण्डरीकाक्षं स वाह्याभ्यन्तरः शुचि ।।
ॐ पुण्डरीकाक्षः पुनातु ३।ॐ पुण्डरी काक्षायनाम ३ ।।

अघिल्लो दिनदेखि भिजाई राखेको जौ छुर्ने मन्त्र-

ॐ जयन्ती मङ्गला काली ....

फूल अक्षता आदिले पूजा गर्ने-

भगवती प्रसाद रूपेभ्यो यवेभ्यस्त दधिष्ठातृ देवेभ्यश्च नमः ।

जमराको प्रार्थना-

यव त्वं यव रूपोऽसि यज्ञार्थे निर्मितो विधेः ।
देवानां तृप्तिकृद् यस्मात् तस्मात्वं वरदो भव

अब यथाशक्ति सप्तशती स्तोत्र पाठ गर्ने-

कन्या पूजा गर्ने प्रार्थना गर्ने मन्त्र-

जगत्पूज्ये जगद्वन्द्ये सर्वशक्ति स्वरूपिणि ।
पूजां गृहाण कौमारि जगन्मातर्नमोऽस्तुते ।।

सधैं कन्या पूजा गर्ने चलन नभएकाहरूले कन्या पूजा केवल महानवमीको दिन मात्र गर्ने-

सक्नेले प्रतिदिन मकलमा आगो बाली १०८ पटक चरू होम गर्ने, नसक्नेले सप्तमी देखि नवमी सम्म ३ दिन होम गर्ने, त्यो नसक्नेले अष्टमीको दिन होम गर्ने = नवाद्धार अथवा नवार्णव मन्त्रले ।

प्रसाद लगाउने-

सायंकालमा धूप, दीप, नैवेद्य निराजन पुष्पाञ्जलि गर्ने ।

दोस्रो दिन (द्धितीयाको दिन)-

नित्य कर्म समाप्त गरी दशैं कोठामा आई आसनमा बसी आचमन गरी कर्मपात्र बनाई कर्मपात्रको जलकुश तिलले पूजा सामग्री र आफूलाई अपवित्रः पवित्रोवा.. मन्त्रले सेचन गरी पहिलो दिनको जस्तै गरी अर्घ्यमा पूजागरी पहिलो दिन जस्तै दीप, कलश, गणेशको पूजा सिध्याई भगवती दुर्गाको पनि पूजा पुष्पाञ्जलि चण्डीपाठ कुमारी पूजा गरी प्रसाद लिनू । यस दिनको पूजाको लागि विशेष चाहिने पट्टवस्त्र (सुन्दर चोलाको कपडा), केशरज्जु (धागो) कङ्कतिका (काँगियो) आदि चढाउने ।

यसैगरी तृतीयाको विशेष दर्पण (ऐना), सिन्दूर, कज्जल (गाजल) चढाइन्छ । यस दिन पनि पहिलो दिनको जस्तै गरी पूजा गर्ने ।

चौथीको दिनको विशेष मधु (मह), शर्करा (चिनी), दहि, काशको कचौरामा मधुपर्क र गाजल चढाईन्छ । यस दिन पनि पहिलो दिनको जस्तै गरी पूजा गर्ने ।

पञ्चमीको दिनको विशेष सारी, ओढने चढाईन्छ । यस दिन पनि पहिलो दिनको जस्तै पूजा गर्ने ।

षष्टिको दिनको विशेष अलंकार (गहना) चढाईन्छ । यस दिन पनि पहिलो दिनको जस्तै गरी पूजा गर्ने ।

सप्तमीको विशेष छत्र, पुष्पमाला, पनि चढाउने चलन छ । यस दिन पनि पहिलो दिनको जस्तै गरी पूजा आजा गर्ने । सरस्वतीको पूजा पनि धेरै जसो सप्तमीकै दिन पर्दछ । यो पात्रो हेरेर निर्णय गर्नु पर्दछ । मूल नक्षत्र परेको दिन हुनु पर्दछ । सरस्वतीको पूजाका निमित्त खटियामा पुस्तकहरू राख्नु अनि फूल अक्षता लिई पुस्तकहरूमा छोएर भो सरस्वति इह आगच्छ इह तिष्ठ यावत्पूजां करोममि तावत्वं सुस्थिरा भव सुप्रसन्नाभव वरदाभव भनि आवहन गर्नू । पाद्यं समर्पयामि सरस्वत्यैनमः अर्घ्यं समर्पयामि सरस्वत्यै नमः यसै गरी आचमनीयम्, पञ्चामृतं शुद्धोदकम चन्दनं सिन्दूरम्, आरक्तकं, तिलान् यवान्, अक्षतान, पुष्पाणि, धूपम्, दीपम्, नैवेद्यम्, दक्षिणा द्रव्यम्, चामरम्, आदर्शम् प्रदक्षिणा नीराजनम् समर्पयामि सरस्वत्यैनमः ।

पुष्पाञ्जलिम्- (पुष्पाञ्जलि लिने मन्त्र)

याकुन्देन्दुतुषारहारधवला या शुभ्रवस्त्रावृता, या वीणा वरदण्ड मण्डितकरा या श्वेत पद्मासना । या ब्रह्मा च्युतशङ्करप्रभृतिभि र्देवैः सदा वन्दिता, सा मां पातु सरस्वती भगवती निःशेष जाड्यापहा ।।
पुष्पाञ्जलिं समर्पयामि सरस्वत्यै नमः ।

३ दिन सप्तमी, अष्टमी, नवमी हवन गर्नेले पायस अथवा चरूले हवन गर्नू ।

अघिल्लो दिन अर्थात षष्ठीकै दिन वेलुका वेलको रूखमा गएर पूजा गर्ने मन्त्र-

कैलास शिखरे देवि श्रीफले मृण्मये तथा ।
स्थापितासि मया दुर्गे पूजये त्वां प्रसीदमे ।।
आयुरारोग्य मैश्वर्यं देहि देवि नमः सदा ।।

प्रार्थना गरी भोलिपल्ट अर्थात सप्तमीको दिन पनि पूजा र प्रार्थना गर्ने मन्त्र-

विल्व वृक्ष महाभाग सदात्वं शङ्कर प्रिय,
गृहीत्वा तव शाखांच पूजा दुर्गे ति च स्मृतिः ।
उत्तिष्ठ पत्रिके देवि सर्व कल्याण हेतवे,
पूजां गृहाण सकलामस्माकं वरदा भव ।।

शाखा छेदन गर्ने मन्त्र-

ॐ छिन्धि हुँ फट् स्वाहा ॐ हुँ फट् स्वाहा ।

यसरी छेदन गरी दुइ फल सहितको वेलको हाँगो ल्याउनु, भन्ने विधि छ । त्यसो गर्न सबैलाई अनुकूल पर्दैन भने मनले संभनु पर्दछ । यसै दिन वेलुकि परख फुलपाती भित्र्याउने । काठमाण्डौ नगरमवासीहरू त फूलपातीको चढाव्नी हुन थाले पछि फूलपाती भित्र्याउने गर्दछन् । त्यसमा धेरै जसोले २ फल भएको वेलको सानो हाँगानै गर्दछन् । नव पत्रिका भित्र्याउनेमा नौ थरिका पात हाँगा आदि पर्दछन् त्यसको श्लोक यस प्रकार छ -

कदली दाडिमी धान्यं हरिद्रा मानकं कच्चू ।
विल्वा शोकौ जयन्ती च विज्ञेयानव पत्रिकाः ।।

कदली = केरा, दाडिमी = दारिम, धान्यम् = धानको बोटहरू, हरिद्रा = हलैकोबोट, मानकं = मानको बोट, कच्चू = कच्चू,

विल्व / वेल, अशोक = अशोक, जयन्ती = जयन्ती, ।। यिनै ९ चिजका पात, हाँगा, फलहरू छन्, सन्ध्याकाल भएपछि यी सबै पत्रिकाहरूलाई पखालेर कर्मपात्रको जलले सेचन गरी शुद्ध पार्नु । केराको पात ओछ्याई सबैलाई उत्तरोत्तर क्रमले बोतामा चामल हाली त्यसमाथि राखेर पूजा गर्ने - नव पत्रिका पूजा गर्दा

१. कद्लीमा - ॐ ब्रह्माण्यै नमः
२. दाडिममा - ॐ रक्तदन्तिकायै नमः
३. धान्यमा - ॐ लक्ष्म्यै नमः
४. हरिद्रामा - ॐ दुर्गायै नमः
५. मानकमा - ॐ चामुण्डायै नमः
६. कच्चूमा - ॐ कालिकायै नमः
७. वेलमा - ॐ शिवायै नमः
८. अशोकमा - ॐ शोक रहितायै नमः, शोक हारिण्यै नमः
९. जयन्तीमा - ॐ कार्तिक्यै नमः आदिको

विधिपूर्वक षोडशोपचारले पूजा गर्नु । भगवतीको घटमानै भद्रकालीको पनि विधिपूर्वक पूजा गर्नु ।

हवन गर्नेले तीन दिन सप्तमी, अष्टमी, नवमी बेलुका पनि हवन गर्ने चलन छ । नव पत्रिका नमिलेमा जतिको नमिलेको छ सो को प्रतिनिधि सिंगो सुपारी राखी पूजा गर्नु पर्दछ ।

महाअष्टमी

महाअष्टमीको दिन विहानको पूजा पाठ होम आदि समाप्त गर्ने त्यसपछि दिनमा भोजन नगर्ने भगवतीहरूको मन्दिरमा गई दर्शन गर्ने वलि दिने चलन छ त्यसमा ब्राह्मणले त वलि दिनु राम्रो होइन भन्ने छ -

ब्राह्मणेन सदादेयं कूष्माण्डं वलि कर्मणि ।
श्रीफलं वा सुराधीश छेदं नैवतु कारयेत् ।।

ब्राह्मणले बलिको बदला कुभिण्डो अथवा बेलको फल चढाउनु मात्र छेदन नगर्नू ।

छागा भावेतु कूष्माण्डं श्रीफलं वा मनोहरम् ।
वस्त्र संवेष्टितं कृत्वा छेदयेच्छुरिकादिना ।।

रूद्रयामलमा यस्तो वाक्य हुनाले क्षेत्रियादिले पनि कुभिन्डो अथवा बेल फलको बलि दिनु छेदन पनि गर्नु बोकाको बलि नदिए पनि हुन्छ ।

महाअष्टमीको दिन बेलुका शुद्ध भइ दशैं कोठामा गई आसनमा बसी आचमन गर्नु र कर्म पात्रोको कुश तिल जल लिई बेलुका विशेष पूजा गर्न सम्पूर्ण सौभाग्य आदि तयार पारेका सामग्री र आफूलाई अपवित्रः पवित्रोवा .... मन्त्रले सेचन गरी शुद्ध पार्ने अनि कुश तिल जल लिएर संकल्प माथि दिए अनुसार ममसम्म भने पछि महाष्ठम्यां दुर्भिक्ष दुःख निवृत्ति परमानन्द परमपद गमन दशाश्वमेध फल ध्वज माला कुल विमान बरारोहणोत्तर ब्रह्मलोक गमनपूर्वक शाश्वत कालावच्छिन्न हर्ष विजय कामः मनोमिलषितेच्छादिप्राप्त्यर्थं विशेष रूपेण देव्या पूजां हवनं च अहं करिष्ये ।

ध्यान गर्ने

फूल अक्षता हातमा लिएर हात जोडेर तलको मन्त्रले प्रार्थना गर्ने -

जटाजूट समायुक्तां मूर्द्धेन्दुकृत शेखराम ।
लोचनत्रयसम्पन्नां पद्मेन्दु सदृशाननाम् ।।
अतसी पुष्पसंकाशां सुप्रतिष्ठां सुलोचनाम् ।
नवयौवनासम्पन्नां महिषासुरमर्दिनीम् ।।
दुर्गायैनमः

यो प्रार्थना गरेर अर्घ बनाई दीप, कलश, गणेशको पूजा गरी भगवती दुर्गा देवीको विधि पूर्वक पूजा गर्नू, नव पत्रिकामा पनि सप्तमीको जस्तै विधिले पूजा गरी दुर्गादेवीको ध्यान गर्नू ।

देवीको दक्षिण भागमा

१. ॐ जयन्त्यै नमः, २. ॐ मङ्गलायै नमः, ३. ॐ काल्यै नमः, ४. ॐ भद्रकाल्यै नमः, ५. ॐ कपालिन्यै नमः, ६. ॐ दुर्गायै नमः, ७. ॐ क्षमायै नमः, ८. ॐ शिवायै नमः, ९. ॐ धात्र्यै नमः, १०. ॐ स्वाहायै नमः, ११. ॐ स्वधायै नमः ।

देवीको वायाँ भागमा

१. ॐ उग्रदंष्टायै नमः, २. ॐ सुदंष्टायै नमः, ३. ॐ करालिन्यै नमः, ४. ॐ पिङ्ग नेत्रायै नमः, ५. ॐ विशालाक्षी द्व्यै नमः, ६. ॐ मङ्गलायै नमः, ७. ॐ धृत्यै नमः, ८. ॐ आनन्दायै नमः, ९. ॐ सुनन्दायै नमः ।

देवीको अग्रभागमा

१. ॐ ह्रीं मङ्गलायै नमः, २. ॐ ह्रीं नन्दिन्यै नमः, ३. ॐ ह्रीं भद्रायै नमः, ४. ॐ ह्रीं लक्ष्म्यै नमः, ५. ॐ ह्रीं कीर्त्यै नमः, ६. ॐ यशस्विन्यै नमः, ७. ॐ यशस्विन्यै पुष्ट्यै नमः, ८. ॐ यशस्विन्यै मेधायै नमः , ९. ॐ यशस्विन्यै शिवायै नमः, १०. ॐ यशस्विन्यै साध्न्यै नमः, ११. ॐ यशस्विन्यै यशोबत्यै नमः, १२. ॐ यशस्विन्यै शोभायै नमः, १३. ॐ यशस्विन्यै जयायै नमः, १४. ॐ यशस्विन्यै धृत्यै नमः, १५. ॐ यशस्विन्यै आनन्दायै नमः, १६. ॐ यशस्विन्यै सुनन्दायै नमः ।

देवीको पृष्ट भागमा

१. ॐ ह्रीं जयन्त्यै नमः, २. ॐ ह्रीं मङ्गलायै नमः, ३. ॐ ह्रीं काल्यै नमः, ४. ॐ ह्रीं शान्त्यै नमः, ५. ॐ ह्रीं श्यामायै नमः, ६. ॐ ह्रीं ब्रह्माण्यै नमः, ७. ॐ ह्रीं कौशिक्यै नमः, ८. ॐ ह्रीं दुर्गायै नमः, ९. ॐ ह्रीं क्रियायै नमः, १०. ॐ ह्रीं घण्टा कर्णायै नमः, ११. ॐ ह्रीं कपालिन्यै नमः, १२. ॐ ह्रीं रूद्रायै नमः, १३. ॐ ह्रीं क्षमायैनमः, १४. ॐ ह्रीं काल्यै नमः, १५. ॐ ह्रीं भीमायै नमः, १६. ॐ ह्रीं भद्रायै नमः, १७. ॐ ह्रीं सिध्यै नमः, १८. ॐ ह्रीं पुष्ट्यै नमः, १९. ॐ ह्रीं भद्रकाल्यै नमः

देवीको अग्रभागमा ६४ देवीको पूजा गर्ने

१. ॐ ह्रीं वीजायै नमः,	२. ॐ ह्रीं मङ्गलायै नमः
३. ॐ ह्रीं धृत्यै नमः,	४. ॐ ह्रींभद्रायै नमः,
५. ॐ ह्रीं शान्त्यै नमः,	६. ॐ ह्रीं शिवायै नमः,
७. ॐ ह्रीं क्षमायै नमः,	८. ॐ ह्रीं सिध्यै नमः,
९. ॐ ह्रीं तुष्ट्यै नमः	१०. ॐ ह्रीं पुष्ट्यै नमः
११. ॐ ह्रीं उमायै नमः	१२. ॐ ह्रीं श्रियैनमः,
१३. ॐ ह्रीं ऋध्यै नमः,	१४. ॐ ह्रीं दीप्तायै नमः,
१५. ॐ ह्रीं कान्त्यै नमः,	१६. ॐ ह्रीं यशोधार्यै नमः,
१७. ॐ ह्रीं लक्ष्म्यै नमः	१८. ॐ ह्रीं ऐश्वर्यै नमः,
१९. ॐ ह्रीं बृध्यै नमः,	२०. ॐ ह्रीं शक्त्यै नमः,
२१. ॐ ह्रीं जया वत्यैनमः	२२. ॐ ह्रीं ब्राम्ह्यै नमः,
२३. ॐ ह्रीं जयन्त्यै नमः	२४. ॐ ह्रीं अपराजितयै नमः,
२५. ॐ ह्रीं अजितायै नमः,	२६ ॐ ह्रीं मानस्यै नमः
२७. ॐ ह्रीं दित्यै नमः,	२८. ॐ ह्रीं मायायै नमः
२९. ॐ ह्रीं माहामायायै नमः,	३०. ॐ ह्रीं मोहिन्यै नमः,
३१. ॐ ह्रीं रत्यै नमः,	३२. ॐ ह्रीं लालसायै नमः,
३३. ॐ ह्रीं धात्र्यै नमः,	३४. ॐ ह्रीं तारायै नमः,
३५. ॐ ह्रीं विमलायै नमः,	३६. ॐ ह्रीं गौर्यै नमः,
३७. ॐ ह्रीं शरण्यायै नमः,	३८. ॐ ह्रीं कौशिक्यै नमः,
३९. ॐ ह्रीं मत्यै नमः,	४०. ॐ ह्रीं दुर्गायै नमः
४१. ॐ ह्रीं क्रियायै नमः	४२. ॐ ह्रीं अरून्धत्यै नमः,
४३. ॐ ह्रीं कर्णायै नमः,	४४. ॐ ह्रीं कपालिन्यै नमः,
४५. ॐ ह्रीं रूद्रायै नमः,	४६. ॐ ह्रीं काल्यै नमः,
४७. ॐ ह्रीं मायूर्यै नमः,	४८. ॐ ह्रीं त्रिनेत्रायै नमः,
४९. ॐ ह्रीं स्वरूपिण्यै नमः,	५०. ॐ ह्रीं बहुरूपायै नमः,
५१. ॐ ह्रीं रिपुहन्त्र्यै नमः,	५२. ॐ ह्रीं अम्बिकायै नमः,
५३. ॐ ह्रीं चर्चिकायै नमः;	५४. ॐ ह्रीं सुर पूजितायै नमः,
५५. ॐ ह्रीं वैवस्वत्यै नमः,	५६. ॐ ह्रीं कौमार्यै नमः,
५७. ॐ ह्रीं वैष्णव्यै नमः,	५८. ॐ ह्रीं माहेश्वर्यैनमः,
५९. ॐ ह्रीं शिव दूत्यैनमः,	६०. ॐ ह्रीं कार्तिक्यै नमः,
६१. ॐ ह्रीं कुशिकायै नमः,	६२. ॐ ह्रीं चामुण्डायै नमः,
६३. ॐ ह्रीं भगवत्यै नमः,	६४. ॐ ह्रीं चण्डिकायै नमः

अथ अष्ट दिक्षु

आठ दिशामा अष्ट मातृकाको पूजा

१. ॐ ह्रीं ब्रह्माण्यै नमः,
२. ॐ ह्रीं माहेश्वर्यै नमः,
३. ॐ ह्रीं कौमार्यै नमः,
४. ॐ ह्रीं वैष्णव्यै नमः,
५. ॐ ह्रीं बाराह्यै नमः,
६. ॐ ह्रीं इन्द्राण्यै नमः,
७. ॐ ह्रीं चामुण्डायै नमः,
८. ॐ ह्रीं महालक्ष्म्यै नमः

भैरवको अवाहन गरी पूजा गर्नू -

प्रार्थना गर्ने मन्त्र

भैरवं परमं देवं सर्वकामप्रसाधनम् ।
पूजयाम्यग्रतो देव्या सर्वाप्तिक फलप्रदम ।।

ॐ दुर्गे दुर्गे रक्षणि स्वाहा

दुर्गा देव्यै नमः - अर्घ दिने श्री खण्ड चन्दन चढाउने

बेलपत्र भगवतीलाई चढाउने मन्त्र

सुधोद् भवं च श्रीवृक्षं शङ्करस्य सदाप्रियम् ।
पवित्रं ते प्रयच्छामि बिल्व पत्रं सुरेश्वरि ।।
बिल्व पत्रं समर्पयामि दुर्गा देव्यै नमः ।

अब भगवतीलाई बेल पत्रको माला चढाउने मन्त्र

चन्दनेन समालिप्ते कुंकुमेन विलेपिते ।
बिल्वपत्रकृतांमालां गृहाण सुरवन्दिते ।।
बिल्वपत्र मालां समर्पयामि दुर्गा देव्यै नमः ।

सिंह पूजा

ॐ हूं महाशार्दूल वितानाय पिङ्गल लोचनाय सिंहाय नमः ।

अस्त्रहरूको पूजा गर्ने

सफा गरेर राखेको खड्ग, खुकुरी, छुरी आदिलाई काँचो धागो‍
३ पटक समाउने तर्फ वेरी काठ आदिमा अड्याएर राखी पूज
गर्ने ।

ॐ खड्गाय नमः, ॐ त्रिशूलाय नमः, ॐ बज्रायनमः, ॐ वाणा
नमः, ॐ चक्राय नमः, ॐ ढालाय नमः, ॐ छुरिकायै नमः, ॐ
कट्टारकाय नमः, ॐ भालायै नमः, ॐ धनुषे नमः, ॐ दुन्दुभ
नमः, ॐ कुन्ताय नमः, ॐ चर्म कवचाय नमः ।

कालरात्रीको विधि गर्नेले पण्डित बोलाई अग्नि स्थापनाको विधि
पूर्वक हवन गर्ने पायसले भगवतीको १०८ पटक हवन गर
त्यसो नगर्नेले आफैले १०८ पटक मकलमा आगो बाली पायस
हवन गर्ने कुभिण्डोको बलि दिनेले बलिदान गर्ने प्रसाद ग्रह
गर्ने ।

महानवमी

महानवमीको दिन मभ सम्म सङ्कल्प पढेर अद्य आश्विन शुल
महानवम्यां सकल पाप क्षय पूर्वक धर्म यशो दीर्घायुष
ब्रह्मेन्द्र रूद्रादिलोक प्राप्ति काम स्त्रिशूलिनीं दुर्गां चण्डिका
पूज यिष्ये भनि पढने र यी देवीहरूको पूजा गर्ने -

ॐ त्रिशूलिन्यै नमः, ॐ दुर्गायै नमः, ॐ शिवायै नमः, ॐ शाङ्क
नमः, ॐ चण्डिकायै नमः ।

दुर्गाको पूजा, पाठ, होम आदि माथि बताए अनुसार गर्ने ।

वाहनहरूको पूजा

यस दिन वाहनहरूको पूजा अर्थात मोटर, मोटर साइक
मेशिन, हात्ति घोडा आदि सबै वाहनहरूको पूजा गर्ने ।

नवमीको दिन बलि दिनेले विधि पूर्वक बलि दिने । स्थाप
गरेका सबै शस्त्रास्त्रहरूको पूजा धूप बत्ति समेत गर्ने ।

नवमीको पूजा पाठ होम आदि समाप्त गरी, कन्याको पूजा गरी वस्त्र, अलङ्कार आदि दिने ।

कन्याको प्रार्थना गर्ने मन्त्र

जगत्पूज्ये सर्ववन्द्ये सर्व शक्ति स्वरूपिणि ।
पूजां गृहाण कौमारि जगन्मातर्नमोऽस्तुते ।।

विजयादशमीको दिन

भगवतीको सात्विक सबै पूजा गर्ने र विशेषमा जौ तिल कुश पानी लिएर संकल्प गर्ने -

माथिको सङ्कल्पको मम सम्म पढेर अद्य आश्विन शुक्ल दशम्यां विजय सिध्यर्थं नवदुर्गा पूजाया न्यूनातिरिक्त परिपूर्णार्थं अपराजिता देवी पूजन पूर्वक विसर्जन महं करिष्ये । यो सङ्कल्प पढेर चन्दनले थालिमा अष्ट दल लेखेर प्रतिमा अथवा सुपारी बीचमा राखेर पूजा गर्ने -

मध्ये भागमा ॐ अपराजितायै नमः, दाहिने तर्फ क्रियासिध्यै जयायै नमः, बाया तर्फ उमायै विजयायै नमः, भनि पूजा गर्ने ।

पहेलो कपडामा अपराजिताको पात बेसार सस्युँ दूबो राता अक्षता राखेर ॐ भनेर धागोले पोटलिका बाँध्नु र प्रतिष्ठा गरी पोटलिकाको विधिपूर्वक पूजा गरी यो मन्त्रले प्रार्थना गर्नू -

सदा पराजिते यस्मात् त्वं लतासूत्तमा स्मृता ।।
सर्व कामार्थ सिध्यर्थं तस्मात् त्वां पूजयाम्यहं ।।
भवा पराजिते देवि मम सर्व समृद्धये ।।
पूजितायां त्वयि श्रेयो ममास्तु दुरितं हत ।।

यो मन्त्रले अपराजिता भगवतीमा चढाएर पछि विसर्जन गरी कर्ताले दाहिने हातमा धारणा गर्नु पर्दछ । धारण मन्त्र -

जयदे वरदे देवि दशम्यामपराजिते ।
धारमयामि भुजे दद्दो जयलाभाभिवृद्धये ।।
वलयाधेहि वलय मायुः शत्रौं पराजयम् ।
तद्धारणात् भवेयुर्मे धनधान्यसमृद्धयः ।।

यो मन्त्रले हातमा बाधने आज पाठ होम आदि गर्नु पर्दैन भगवतीको पुष्पाञ्जलि, प्रार्थना, नमस्कार गरी अर्घ निवेदन गर्ने मन्त्र -

ॐ गन्धाद्यतैश्च संयुक्तं फल पुष्प युतं तव ।
दत्तमर्घ्यं गृहाणेदं प्रसीद परमेश्वरि ।।
इदं अर्घ्यं समर्पयामि दुर्गा देव्यै नमः ।

मूल देवीको प्रार्थना गर्ने मन्त्र -

रूपं देहि यशोदेहि भगं भवति देहिमे ।
पुत्रान्देहि तथा मातः सर्वं कामांश्च देहि मे ।।
महिषघ्नि महामाये चामुण्डे मुण्ड मालिनि ।
आयुरारोग्य मैश्वर्यं देहि देवि नमोस्तुते ।।
यो मन्त्र पढेर दर्शन गर्ने ।

पूर्ण पात्र दान

पूर्ण पात्रको पूजा गरी सङ्कल्प गर्न हातमा लिने ।

माथिको सङ्कल्पको मम सम्म भने पछि पूर्वोक्त फल प्राप्त्यर्थम् आश्विन शुक्ल प्रतिपद आरम्य नवमी पर्यन्तं महाकाली, महालक्ष्मी, महा सरस्वती रूपाया दुर्गा देव्या पूजन कर्मण स्तथा सप्तशत्याः पाठ कर्मणः सप्तमीत आरम्य नवमी पर्यन्तं कृतस्य हवन कर्मणश्च साफल्यार्थ मिदं तण्डुल पूर्ण पात्रं प्रजापति दैवतं गोत्राय शर्मणे ब्राह्मणाय तुभ्य मह संप्रददे तत्सन्नमम ।

दक्षिणा सङ्कल्प

दक्षिणा द्रव्यलाई पूजागरी कुश जल लिई उठाउने । र माथिको सङ्कल्पको मम सन्म भने पछि र पूर्ण पात्रको साफल्यार्थम् सन्म भनि इदं दक्षिणा द्रव्यं रौप्यं चन्द्र दैवताकम् गोत्राय शमर्णे ब्राह्मणाय तुभ्य महं संप्रददे तत्सन्नमम ।

फूल अक्षता चढाएर दीप कलश गणेश र दुर्गा देवीको विसर्जन गर्ने मन्त्र

ॐ दुर्गे देवि जगन्मातः स्वस्थानं गच्छ पूजिते ।
सम्वत्सरे व्यतीतेतु पुनरागमनायवै ।।

घडालाई उठाउने मन्त्र

ॐ उतिष्ठ देवि चामुण्डे शुभ पूजां प्रगृह्यच ।
कुरूष्व मम कल्याण मष्टाभिः शक्तिभिः सह ।।
गच्छ गच्छ परं स्थानं स्वस्थानं देवि चण्डिके ।
यत्पूजितं मया देवि परिपूर्णं तदस्तुमे ।।
भो भगवति दुर्गे पूजिताऽसि क्षमस्व

कर्म पात्रको जल कुश तिल लिएर

कायेन वाचा मनसेन्द्रियैर्वा,
बुध्यात्मनावा प्रकृतेः स्वभावात् ।
करोमि यद्यत, सकलं परस्मै,
नारायणायेति समर्पयामि ।।

एतत्कर्म श्री कृष्णार्पण मस्तु भनि चढाई दिने ।

हात जोड्ने मन्त्र

यस्य स्मृत्वा च नामोक्त्या तपोयज्ञक्रियादिषु ।
न्यूनं सम्पूर्णतां यति सद्योवन्दे तमच्युतम् ।।

ॐ अच्युताय नमः ३

देवी भक्तहरूलाई जल प्रसाद छुट्याउने -

ॐ देवी भक्तेभ्यो नमः ।

अब ब्राह्मणद्वारा अभिषेक तथा प्रसाद ग्रहण र पोटलिका बन्धन अभिषेक गर्ने मन्त्र

ॐ द्यौः शान्ति ....

प्रसाद लगाईं दिदा भन्ने मन्त्र

स्वस्त्यस्तुते कुशलमस्तु चिरायुरस्तु,
गोवाजिहस्तिधनधान्य समृद्धि रस्तु ।
ऐश्वर्य मस्तु वलमस्तु रिपुक्षयोस्तु,
संतान बृद्धि सहिता हरि भक्ति रस्तु ।।

भद्रमस्तु शिवं चास्तु महालक्ष्मीः प्रसीदतु । रक्षन्तु त्वां सदा देवा आशिषः सन्तु सर्वदा ।

बलिदान विधि

कूष्माण्ड वलि प्रदानमा देवीको अगाडि अवीरले षट्कोण लेखेर फूल अक्षताले षट्कोण मण्डल देवताभ्यो नमः भनि पूजा गर्नू । खुन नभएको कुमिण्डोलाई कर्मपात्रका जलले अपवित्रः पवित्रो वा .... यो मन्त्र पढेर सेचन गरी ॐ कूष्माण्ड बलये नमः भनेर पूजा गर्नू ।

खड्ग पूजा-

खड्गलाई शुद्धपारी सेचन गरी ॐ खड्गाय नमः भनेर पूजा गरी प्रार्थना गर्ने मन्त्र-

असि विंशसनः खड्गस्तीक्षणधारो दुरासदः । श्रीगर्भो विजयश्चैव धर्मपाल नमोऽस्तुते ।।

कूष्माण्ड वलिको सङ्कल्प-

कुश तिल जल लिएर कुभिण्डोलाई छोएर सङ्कल्प गर्नें अद्ये पूर्व सङ्कल्प सिद्धिरस्तु (अमुक) गोत्र अहम् श्री दुर्गा दे प्रीत्यर्थं कूष्माण्डाय महा महिष फल रूपाय महाद्भुत दानवा श्री दुर्गा त्रिपुर सुन्दरी महाष्टमी नवमी संयुक्ताय महाका शाकंभरी प्रियाय मम सकल शत्रु दुष्ट जनान् भद्राय प्रसादं कु कुरू इमं वलिं महिष मर्दिनीं प्रीतये अर्पयिष्ये । भवती कौशिव कूष्माण्ड वलिना आप्यायताम् यति पढेर भगवतीलाई अर्प गर्नू ।

अथ छाग वलि दान विधि-

<u>वोकालाई सेचन गर्नें मन्त्र</u>-

ॐ स्वयं भूर्वासुदेवश्च शङ्करश्च महोदयः ।
सदाराश्च सपुत्राश्च सगणाश्च सशक्तयः ।।
प्रोद्दान्तु त्वां पशु श्रेष्ट मेते विश्वास हेतवः ।।
वोकालाई पूजा गर्नें धूप दीप नैवेद्य आदि गर्नें ।

प्रार्थना गर्नें मन्त्र-

ॐ यज्ञार्थे पशवः सृष्टाः स्वयमेव स्वयंभुवा ।
अतस्त्वं घातयिष्यामि तस्माद यज्ञे वधोऽवधः ।
वोकाको दाहिने कानमा तीनपटक सुनाउने मन्त्र-
ॐ पशु पाशाय विद्महे शिरश्छेदाय धीमहि तन्नः प
प्रचोदयात् ।

खड्ग पूजा-

पहिले कर्मपात्रको जलले सेचन गरी शुद्ध पारी ॐ खड्गाय न भनेर पूजा गरी प्रार्थना गर्नें मन्त्र-

ॐ असि विंशसनः खड्गस्तीक्ष्ण धारो दुरासदः ।
श्री गर्भो विजयश्चैव धर्मपाल नमोऽस्तुते ।।

वोकालाई पर्शाउने (मनाउने)

कुश तिल जल लिएर संकल्प-

अद्येह पूर्व सङ्कल्प सिद्धिरस्तु अहं मम सदारापत्यस्य सकलापत्ति शान्ति नाना विध कल्याणोत्पति दीर्घायु रारोग्य बल पुष्टि राज सम्मान प्राप्तिकामः दशवर्णा वच्छिन्न दुर्गादेवी प्रीतये इमं छागं वन्हि दैवतं भगवत्यै दुर्गा देव्यै अर्पयिष्ये ।

ॐ ह्रीं श्रीं यो मन्त्र पढेर बोको बलि दिई बोकाको मुखमा जल हालि दिनू ।

रगत लिएर सङ्कल्प गर्नू-

मम पूर्वोक्त फल सिद्धये दशवर्षा वाच्छिन्न दुर्गा प्रीति कामनया-इदं छाग रूधिरं विष्णुदैवतं दुर्गा देव्यै समर्पये ।

चार दिन पछि चतुर्थी कर्म

आश्विन शुक्ल त्रयोदशीको दिन अर्थात विर्सजन गरेको चारौ दिन चतुर्थी गर्ने चलन ठूलाबडाहरू कहाँ छ ।

त्यस दिन देवि पूजा गरेको कोठामा गई देवि त्यहाँ विराजमान हुनुहुन्छ भन्ने धारणा लिनु पर्दछ । आसनमा बसि पहिलेको जस्तै कर्मपात्र बनाई सेचन गरि कुश तिल जल लिएर सङ्कल्प गर्ने माथिको सङ्कल्पको मम सम्म भनेपछि शरत्कालिक दुर्गा देव्याः पूजन कर्मणः साङ्गता सिद्धये श्री दुर्गा देव्याः पूजोपकरण विसर्जन चतुर्थी कर्म च अहं करिष्ये यति भनि कुश जल छोडि दिने माथि जस्तै अर्घ दीप कलश गणेश थापी पूजा गरी मध्य भागमा दुर्गा भगवतीको थालीमा प्रतिमा राखी पूजा विधिपूर्वक गरी विसर्जन गरेर अभिषेक प्रसाद ग्रहण गर्ने गर्छन् । साधारण जनताले दुर्गा भगवतीलाई सम्झी नमस्कार गरी जमरा प्रसाद आदि सेलाउने गर्दछन् ।

<u>घटस्थापनाको दिन दुर्गा पूजाको सामग्री</u>

जमरा राख्ने बालुवा वा माटो/ उम्रने खालको जौ/ घटस्थापना गर्ने घडा/ रेखिको पिठो/ अबीर/ कर्मपात्र/ अर्घ/ त्रिकुटी/

घण्ट/ शङ्ख/ डमरू/ पूजासामग्री/ फूल, दूबो/ माला/ बेलपत्र/ बेलपत्रको माला/ गोकुल धुप/ धुपौरा/ बत्ती/ कपूर/ नौसुते बत्ती ९ जोर/ वस्त्र/ जनै/ सुपारी/ दियो/ कलश/ गणेश/ दियो छोप्ने ऐना घर/ तिलको तेल/ रोटी नैवेद्य/ फलफूल/ दीप कलश गणेश आदि थाप्ने चामल/ टपरी ४/बारा/ पान-मसला/ बलिको निमित्त/कुभिण्डो/ काक्रो, मूला, उखु, बेल, नरीवलहरू/ खड्ग/ कन्या पूजाको निमित्त वस्त्र, सौभाग्य आभूषण/ नैवेद्य, दक्षिणा/ (प्रतिपदा देखि लिएर दशमीको दिन सम्मलाई पुग्ने गरी राख्ने/ पूजा सामाग्रीहरू प्रायशः यिनै हुन ।

शब्दार्थ

अग्रभाग-अगाडिपट्टि	छाग-बोका
अक्षता-चामल	जल-चोखोपानी
अष्ट दिक्षु-आठै दिशा	ताम्बुलपूङ्गीफल-पान मसाला
अर्घ्यं-अर्घको जल	दक्षिणभाग-दक्षिण
अष्टमातृ-आठमातृका	दक्षिणा-ब्राह्मणलाई दिने रूपैया
अलङ्कार-गहना	दक्षिणा द्रव्यम्-रूपैया
अर्पण-चढाउनु	दीपम्-बत्ति
अस्त्र-हतियार	नवपत्रिका-नौचिजकोबोट
आचमनीयम्-जल	नीराजनम्-बत्ति कपुर
आभूषण-गहना	शाखाछेदन-हाँगाकाट्ने
कलश-माटाको वा तामाको घैटा	श्रीफल-बेल
	षोडसोपचार-सर्वसामग्रीपूजा
कुष्माण्ड-कुभिण्डो	सौभाग्यवस्तु-चुरा,धागो,सिन्दुर, ऐना,टिका आदि
खड्ग-हतियार	

गो पूजा-गाईको अभावमा रूपैया

घडा-गाग्रो

चन्दन-श्रीखण्ड, केशरी

चरू-चामल, जौ, तिल आदि

॥ श्रीः ॥

अथ दुर्गाकवच प्रारम्भः

ॐ नमश्चण्डिकायै ॥

मार्कण्डेय उवाच

ॐ यद्गुह्यं परमं लोके सर्वरक्षाकरं नृणाम् ।
यन्न कस्यचिदाख्यातं तन्मे ब्रूहि पितामह ॥ १ ॥

ब्रह्मोवाच

अस्ति गुह्यतमं विप्र सर्वभूतोपकारकम् ।
देव्यास्तु कवचं पुण्यं तच्छृणुष्व महामुने ॥ २ ॥
प्रथमं शैलपुत्री च द्वितीयं ब्रह्मचारिणी ।
तृतीयं चन्द्रघण्टेति कूष्माण्डेति चतुर्थकम् ॥ ३ ॥
पञ्चमं स्कन्दमातेति षष्ठं कात्यायनीति च ।
सप्तमं कालरात्रीति महागौरीति चाष्टमम् ॥ ४ ॥
नवमं सिद्धिदात्री च नवदुर्गाः प्रकीर्तिताः ।
उक्तान्येतानि नामानि ब्रह्मणैव महात्मना ॥ ५ ॥
अग्निना दह्यमानस्तु शत्रुमध्ये गतो रणे ।
विषमे दुर्गमे चैव भयार्त्ताः शरणं गताः ॥ ६ ॥
न तेषां जायते किंचिदशुभं रणसंकटे ।
आपदं तस्य पश्यामि शोकदुःखभयं न हि ॥ ७ ॥

यैस्तु भक्त्या स्मृता नूनं तेषां वृद्धिः प्रजायते ।
ये त्वां स्मरन्ति देवेशि रक्षसे तान्न संशयः ॥ ८ ॥
प्रेतसंस्था तु चामुण्डा वाराही महिषासना ।
ऐन्द्री गजसमारूढा वैष्णवी गरुडासना ॥ ९ ॥
माहेश्वरी वृषारूढा कौमारी शिखिवाहना ।
लक्ष्मीः पद्मासना देवी पद्महस्ता हरिप्रिया ॥ १० ॥
श्वेतरूपधरा देवी ईश्वरी वृषवाहना ।
ब्राह्मी हंससमारूढा सर्वाभरणभूषिता ॥ ११ ॥
इत्येता मातरः सर्वाः सर्वयोगसमन्विताः ।
नानाभरणशोभाढ्या नानारत्नोपशोभिताः ॥ १२ ॥
दृश्यन्ते रथमारूढा देव्यः क्रोधसमाकुलाः ।
शङ्खं चक्रं गदां शक्तिं हलं च मुसलायुधम् ॥ १३ ॥
खेटकं तोमरं चैव परशुं पाशमेव च ।
कुन्तायुधं त्रिशूलं च शार्ङ्गमायुधमुत्तमम् ॥ १४ ॥
दैत्यानां देहनाशाय भक्तानामभयाय च ।
धारयन्त्यायुधानीत्थं देवानां च हिताय वै ॥ १५ ॥
नमस्तेऽस्तु महारौद्रे महाघोरपराक्रमे ।
महाबले महोत्साहे महाभयविनाशिनि ॥ १६ ॥
त्राहि मां देवि दुष्प्रेक्ष्ये शत्रूणां भयवर्द्धिनि ।
प्राच्यां रक्षतु मामैन्द्री आग्नेय्यामग्निदेवता ॥ १७ ॥

दक्षिणेऽवतु वाराही नैर्ऋत्यां खड्गधारिणी ।
प्रतीच्यां वारुणी रक्षेद् वायव्यां मृगवाहिनी ॥१८॥
उदीच्यां पातु कौमारी ऐशान्यां शूलधारिणी ।
ऊर्ध्वं ब्रह्माणि मे रक्षेदधस्ताद् वैष्णवी तथा ॥१९॥
एवं दश दिशो रक्षेच्चामुण्डा शववाहना ।
जया मे चाग्रतः पातु विजया पातु पृष्ठतः ॥२०॥
अजिता वामपार्श्वे तु दक्षिणे चापराजिता ।
शिखामुद्योतिनी रक्षेदुमा मूर्ध्नि व्यवस्थिता ॥२१॥
मालाधरी ललाटे च भ्रुवौ रक्षेद् यशस्विनी ।
त्रिनेत्रा च भ्रुवोर्मध्ये यमघण्टा च नासिके ॥२२॥
शङ्खिनी चक्षुषोर्मध्ये श्रोत्रयोर्द्वारवासिनी ।
कपोलौ कालिका रक्षेत्कर्णमूले तु शाङ्करी । २३॥
नासिकायां सुगन्धा च उत्तरोष्ठे च चर्चिका ।
अधरे चामृतकला जिह्वायां च सरस्वती ॥२४
दन्तान् रक्षतु कौमारी कण्ठदेशे तु चण्डिका ।
घण्टिकां चित्रघण्टा च महामाया च तालुके । २५॥
कामाक्षी चिबुकं रक्षेद् वाच मे सर्वमङ्गला ।
ग्रीवायां भद्रकाली च पृष्ठवंशे धनुर्धरी ॥२६॥
नीलग्रीवा बहिःकण्ठे नलिकां नलकूबरी ।
स्कन्धयोः खड्गिनी रक्षेद् बाहू मे वज्रधारिणी ॥२७॥

हस्तयोर्दण्डिनी रक्षेदम्बिका चाङ्गुलीषु च ।
नखाञ्छूलेश्वरी रक्षेत्कुक्षौ रक्षेत्कुलेश्वरी ॥२८॥
स्तनौ रक्षेन्महादेवी मनःशोकविनाशिनी ।
हृदये ललिता देवी उदरे शूलधारिणी ॥२९॥
नाभौ च कामिनी रक्षेद् गुह्यं गुह्येश्वरी तथा ।
पूतना कामिका मेढ्रं गुदे महिषवाहिनी ॥३०॥
कट्यां भगवती रक्षेज्जानुनी विन्ध्यवासिनी ।
जङ्घे महाबला रक्षेत्सर्वकामप्रदायिनी ॥३१॥
गुल्फयोर्नारसिंही च पादपृष्ठे तु तैजसी ।
पादाङ्गुलीषु श्री रक्षेत्पादाधस्तलवासिनी ॥३२॥
नखान् दंष्ट्राकराली च केशांश्चैवोर्ध्वकेशिनी ।
रोमकूपेषु कौबेरी त्वचं वागीश्वरी तथा ॥३३॥
रक्तमज्जावसामांसान्यस्थिमेदांसि पार्वती ।
अन्त्राणि कालरात्रिश्च पित्तं च मुकुटेश्वरी ॥३४॥
पद्मावती पद्मकोशे कफे चूडामणिस्तथा ।
ज्वालामुखी नखज्वालामभेद्या सर्वसन्धिषु ॥३५॥
शुक्रं ब्रह्माणि मे रक्षेच्छायां छत्रेश्वरी तथा ।
अहंकारं मनो बुद्धिं रक्षेन्मे धर्मधारिणी ॥३६॥
प्राणापानौ तथा व्यानमुदानं च समानकम् ।
वज्रहस्ता च मे रक्षेत्प्राणं कल्याणशोभना ॥३७॥
रसे रूपे च गन्धे च शब्दे स्पर्शे च योगिनी ।
सत्त्वं रजस्तमश्चैव रक्षेन्नारायणी सदा ॥३८॥

आयू रक्षतु वाराही धर्मं रक्षतु वैष्णवी ।
यशः कीर्तिं च लक्ष्मीं च धनं विद्यां च चक्रिणी ॥ ३९ ॥
गोत्रमिन्द्राणि मे रक्षेत्पशून्मे रक्ष चण्डिके ।
पुत्रान् रक्षेन्महालक्ष्मीर्भार्यां रक्षतु भैरवी ॥ ४० ॥
पन्थानं सुपथा रक्षेन्मार्गं क्षेमकरी तथा ।
राजद्वारे महालक्ष्मीर्विजया सर्वतः स्थिता ॥ ४१ ॥
रक्षाहीनं तु यत्स्थानं वर्जितं कवचेन तु ।
तत्सर्वं रक्ष मे देवि जयन्ती पापनाशिनी ॥ ४२ ॥
पदमेकं न गच्छेत्तु यदीच्छेच्छुभमात्मनः ।
कवचेनावृतो नित्यं यत्र यत्रैव गच्छति ॥ ४३ ॥
तत्र तत्रार्थलाभश्च विजयः सार्वकामिकः ।
यं यं चिन्तयते कामं तं तं प्राप्नोति निश्चितम् ।
परमैश्वर्यमतुलं प्राप्स्यते भूतले पुमान् ॥ ४४ ॥
निर्भयो जायते मर्त्यः संग्रामेष्वपराजितः ।
त्रैलोक्ये तु भवेत्पूज्यः कवचेनावृतः पुमान् ॥ ४५ ॥
इदं तु देव्याः कवचं देवानामपि दुर्लभम् ।
यः पठेत्प्रयतो नित्यं त्रिसन्ध्यं श्रद्धयान्वितः ॥ ४६ ॥
दैवी कला भवेत्तस्य त्रैलोक्येष्वपराजितः ।
जीवेद् वर्षशतं साग्रमपमृत्युविवर्जितः ॥ ४७ ॥

नश्यन्ति व्याधयः सर्वे लूताविस्फोटकादयः।
स्थावरं जङ्गमं चैव कृत्रिमं चापि यद्विषम् ॥४८॥
अभिचाराणि सर्वाणि मन्त्रयन्त्राणि भूतले।
भूचराः खेचराश्चैव जलजाश्चोपदेशिकाः ॥४९॥
सहजा कुलजा माला डाकिनी शाकिनी तथा।
अन्तरिक्षचरा घोरा डाकिन्यश्च महाबलाः ॥५०॥
ग्रहभूतपिशाचाश्च यक्षगन्धर्वराक्षसाः।
ब्रह्मराक्षसवेतालाः कूष्माण्डा भैरवादयः ॥५१॥
नश्यन्ति दर्शनात्तस्य कवचे हृदि संस्थिते।
मानोन्नतिर्भवेद् राज्ञस्तेजोवृद्धिकरं परम् ॥५२॥
यशसा वर्द्धते सोऽपि कीर्तिमण्डितभूतले।
जपेत्सप्तशतीं चण्डीं कृत्वा तु कवचं पुरा ॥५३॥
यावद्भूमण्डलं धत्ते सशैलवनकाननम्।
तावत्तिष्ठति मेदिन्यां सन्ततिः पुत्रपौत्रिकी ॥५४॥
देहान्ते परमं स्थानं यत्सुरैरपि दुर्लभम्।
प्राप्नोति पुरुषो नित्यं महामायाप्रसादतः ॥५५॥
लभते परमं रूपं शिवेन सह मोदते ॥ ॐ ॥५६॥

इति देव्याः कवचं सम्पूर्णम्

अथ कीलकस्तोत्र प्रारम्भः

ॐ नमश्चण्डिकायै ॥

मार्कण्डेय उवाच

ॐ विशुद्धज्ञानदेहाय त्रिवेदीदिव्यचक्षुषे ।
श्रेयःप्राप्तिनिमित्ताय नमः सोमार्द्धधारिणे ॥ १ ॥
सर्वमेतद्विजानीयान्मन्त्राणामभिकीलकम् ।
सोऽपि क्षेममवाप्नोति सततं जाप्यतत्परः ॥ २ ॥
सिद्ध्यन्त्युच्चाटनादीनि वस्तूनि सकलान्यपि ।
एतेन स्तुवतां देवी स्तोत्रमात्रेण सिद्ध्यति ॥ ३ ॥
न मन्त्रो नौषधं तत्र न किञ्चिदपि विद्यते ।
विना जाप्येन सिद्ध्येत सर्वमुच्चाटनादिकम् ॥ ४ ॥
समग्राण्यपि सिद्ध्यन्ति लोकशङ्कामिमां हरः ।
कृत्वा निमन्त्रयामास सर्वमेवमिदं शुभम् ॥ ५ ॥
स्तोत्रं वै चण्डिकायास्तु तच्च गुप्तं चकार सः ।
समाप्तिर्न च पुण्यस्य तां यथावन्नियन्त्रणाम् ॥ ६ ॥
सोऽपि क्षेममवाप्नोति सर्वमेवं न संशयः ।
कृष्णायां वा चतुर्दश्यामष्टम्यां वा समाहितः ॥ ७ ॥
ददाति प्रतिगृह्णाति नान्यथैषा प्रसीदति ।
इत्थंरूपेण कीलेन महादेवेन कीलितम् ॥ ८ ॥

यो निष्कीलां विधायैनां नित्यं जपति संस्फुटम् ।
स सिद्धः स गणः सोऽपि गन्धर्वो जायते नरः ॥ ९ ॥
न चैवाप्यटतस्तस्य भयं क्वापीह जायते ।
नापमृत्युवशं याति मृतो मोक्षमवाप्नुयात् ॥१०॥
ज्ञात्वा प्रारभ्य कुर्वीत न कुर्वाणो विनश्यति ।
ततो ज्ञात्वैव सम्पन्नमिदं प्रारभ्यते बुधैः ॥११॥
सौभाग्यादि च यत्किञ्चिद् दृश्यते ललनाजने ।
तत्सर्वं तत्प्रसादेन तेन जाप्यमिदं शुभम् ॥१२॥
शनैस्तु जप्यमानेऽस्मिन् स्तोत्रे सम्पत्तिरुच्चकैः ।
भवत्येव समग्रापि ततः प्रारभ्यमेव तत् ॥१३॥
ऐश्वर्यं यत्प्रसादेन सौभाग्यारोग्यसम्पदः ।
शत्रुहानिः परो मोक्षः स्तूयते सा न किं जनैः ॥ॐ॥१४॥
रूपं देहि जयं देहि यशो देहि द्विषो जहि ॥१५॥
विद्यावन्तं यशस्वन्तं लक्ष्मीवन्तं जनं कुरु ।
रूपं देहि जयं देहि यशो देहि द्विषो जहि ॥१६॥
प्रचण्डदैत्यदर्पघ्ने चण्डिके प्रणताय मे ।
रूपं देहि जयं देहि यशो देहि द्विषो जहि ॥१७॥
चतुर्भुजे चतुर्वक्त्रसंस्तुते परमेश्वरि ।
रूपं देहि जयं देहि यशो देहि द्विषो जहि ॥१८॥
कृष्णेन संस्तुते देवि शश्वद्भक्त्या सदाम्बिके ।
रूपं देहि जयं देहि यशो देहि द्विषो जहि ॥१९॥

हिमाचलसुतानाथसंस्तुते परमेश्वरि ।
रूपं देहि जयं देहि यशो देहि द्विषो जहि ॥२०॥
इन्द्राणीपतिसद्भावपूजिते परमेश्वरि ।
रूपं देहि जयं देहि यशो देहि द्विषो जहि ॥ २१ ॥
देवि प्रचण्डदोर्दण्डदैत्यदर्पविनाशिनि ।
रूपं देहि जयं देहि यशो देहि द्विषो जहि ॥ २२ ॥
देवि भक्तजनोद्दामदत्तानन्दोदयेऽम्बिके ।
रूपं देहि जयं देहि यशो देहि द्विषो जहि ॥ २३ ॥
पत्नीं मनोरमां देहि मनोवृत्तानुसारिणीम् ।
तारिणीं दुर्गसंसारसागरस्य कुलोद्भवाम् ॥ २४ ॥
इदं स्तोत्रं पठित्वा तु महास्तोत्रं पठेन्नरः ।
स तु सप्तशतीसंख्यावरमाप्नोति सम्पदाम् ॐ ॥ २५ ॥

इति देव्या अर्गलास्तोत्रं सम्पूर्णम् ।

अथार्गलास्तोत्रम्

ॐ अस्य श्रीअर्गलास्तोत्रमन्त्रस्य विष्णुर्ऋषिः, अनुष्टुप् छन्दः, श्रीमहालक्ष्मीर्देवता श्रीजगदम्बाप्रीतये सप्तशतीपाठाङ्गत्वेन जपे विनियोगः॥

ॐ नमश्चण्डिकायै ॥

मार्कण्डेय उवाच

ॐ जयन्ती मङ्गला काली भद्रकाली कपालिनी ।
दुर्गा क्षमा शिवा धात्री स्वाहा स्वधा नमोऽस्तु ते ॥ १ ॥
जय त्वं देवि चामुण्डे जय भूतार्तिहारिणि ।
जय सर्वगते देवि कालरात्रि नमोऽस्तु ते ॥ २ ॥
मधुकैटभविद्राविविधातृवरदे नमः ।
रूपं देहि जयं देहि यशो देहि द्विषो जहि ॥ ३ ॥
महिषासुरनिर्णाशि भक्तानां सुखदे नमः ।
रूपं देहि जयं देहि यशो देहि द्विषो जहि ॥ ४ ॥
रक्तबीजवधे देवि चण्डमुण्डविनाशिनि ।
रूपं देहि जयं देहि यशो देहि द्विषो जहि ॥ ५ ॥
शुम्भस्यैव निशुम्भस्य धूम्राक्षस्य च मर्दिनि ।
रूपं देहि जयं देहि यशो देहि द्विषो जहि ॥ ६ ॥
वन्दिताङ्घ्रियुगे देवि सर्वसौभाग्यदायिनि ।
रूपं देहि जयं देहि यशो देहि द्विषो जहि ॥ ७ ॥
अचिन्त्यरूपचरिते सर्वशत्रुविनाशिनि ।
रूपं देहि जयं देहि यशो देहि द्विषो जहि ॥ ८ ॥

नतेभ्यः सर्वदा भक्त्या चण्डिके दुरितापहे ।
रूपं देहि जयं देहि यशो देहि द्विषो जहि ॥ ९ ॥
स्तुवद्भ्यो भक्तिपूर्वं त्वां चण्डिके व्याधिनाशिनि ।
रूपं देहि जयं देहि यशो देहि द्विषो जहि ॥१०॥
चण्डिके सततं ये त्वामर्चयन्तीह भक्तितः ।
रूपं देहि जयं देहि यशो देहि द्विषो जहि ॥११॥
देहि सौभाग्यमारोग्यं देहि मे परमं सुखम् ।
रूपं देहि जयं देहि यशो देहि द्विषो जहि ॥१२॥
विधेहि द्विषतां नाशं विधेहि बलमुच्चकैः ।
रूपं देहि जयं देहि यशो देहि द्विषो जहि ॥१३॥
विधेहि देवि कल्याणं विधेहि परमां श्रियम् ।
रूपं देहि जयं देहि यशो देहि द्विषो जहि ॥१४॥
सुरासुरशिरोरत्ननिघृष्टचरणेऽम्बिके ।

इति देव्याः कीलकस्तोत्रं सम्पूर्णम् ।

पेज नं. ३८ को श्लोक १५ देखि
श्लोक २५ सम्म यहां श्लोक १४ पछि
हुनु पर्ने भूलले पेज न ३७ मा
भएकोले सच्याई पाठ गर्नु हुन ।

अथ काली-कवच प्रारम्भः

श्रीगणेशाय नमः ॥ अथ प्राणप्रतिष्ठा ॥ ॐ प्राणप्रतिष्ठा मन्त्रस्य ब्रह्माविष्णुरुद्रा ऋषयः ऋग्यजुःसामाथर्वाणि छन्दांसि जगत् सृष्टिकारिणी प्राणशक्तिर्देवता ॐ आं बीजं ह्रीं शक्तिः प्राणप्रतिष्ठा सिद्ध्यर्थे जपे विनियोगः ॥ ॐ आँ ह्रीं क्रौं यं रं लं वं शं षं सं हं सः सोंहं क्रौं ह्रीं आँ काल्यः प्राणा इह प्राणाः ॥१॥ ॐ आँ ह्रीं क्रौं यं रं लं वं शं षं सं हं सः सोंहं क्रों ह्रीं आँ काल्या जीव इह स्थितः ॥ २ ॥ ॐ आँ ह्रीं क्रों यं रं लं वं शं षं सं हं सः सोहं क्रों ह्रीं आँ काल्याः सर्वेन्द्रियाणि इह स्थितानि ॥३॥ ॐ आँ ह्रीं क्रों यं रं लं वं शं षं सं हं सः होंहं क्रों ह्रीं आं काल्या वाङ्मनश्चक्षुस्त्वक् श्रोत्रघ्राणरसना प्राणेहागत्य सुखं चिरं तिष्ठतु स्वाहा । इहि प्राणप्रतिष्ठा ।

ॐ कैलासशिखरारूढ शङ्करं वरदं शिवम् ।
गौरी पप्रच्छ सर्वज्ञं देवदेवं महेश्वरम् ॥१॥ देव्यु-

वाच—भगवन् देवदेवेश देवानाम्मार्गद प्रभो ॥
शत्रूणां येन नाशः स्यादात्मानं रक्षणं भवेत् ॥२॥
तद्ब्रूहि मे महाभागा गोप्यं यदपि मे प्रभो ! ॥
परमैश्वर्यमतुलं लभते येन तद्वद ॥३॥ भैरव उवाच
वक्ष्यामि ते महादेवि सर्वदेवि सर्वदेवविदाम्बरे ॥
अद्भुतं कवचं देव्यास्सर्वकामप्रसाधकम् ॥ ४ ॥
विशेषतः शत्रुनाशं सर्वरक्षाकरं नृणाम् ॥ सर्वारिष्ट
प्रसमनमभिचारविनाशनम् ॥ ५ ॥ सुखदम्भोगदं
चैव वशीकरणमुत्तमम् ॥ शत्रुसङ्घाः क्षयं योन्ति
भवन्ति व्याधिपीडिता ॥६॥ दुःखिनो ज्वरिणश्चैव
स्वाभीष्टप्रच्युतास्तथा । भोगदम्मोक्षदं चैव कालिका
कवचं पठेत् ॥ ७ ॥ ॐ अस्य श्रीकालीकवचस्य
भैरव ऋषि गायत्रीछन्दः श्रीकाली देवता शत्रुसङ्घ
नाशने विनियोगः ॥ ८ ॥ ध्यायेत्कालीं महामायां
त्रिनेत्राम्बहुरूपिणीम् ॥ चतुर्भुजां ललज्जिह्वां पूर्ण-
चन्द्रनिभाननाम् ॥६॥ नीलोत्पलदलप्रख्यां शत्रु-
सङ्घविदारिणीम् ॥ नरमुण्डं तथा खड्गं कमल-

श्चाम्बरं तथा ॥१०॥ बिभ्राणां रक्तवदनां दंष्ट्रालीं घोररूपिणीम् ॥ अट्टाट्टहासनिरतां सर्वदा च दिगम्बराम् ॥११॥ शवासनस्थितां देवीं मुण्डमाला विभूषिताम् ॥ इति ध्यात्वा महादेवीं ततस्तु कवचं पठेत् ॥१२॥ ॐ काली घोररूपाढ्या सर्वकामप्रदा शुभा ॥ सर्वदेवस्तुता देवी शत्रुनाशं करोतु मे ॥ ॥१३॥ ह्रीं ह्रीं ह्रीं रूपिणी चैव ह्रीं ह्रीं ह्रीं रूपिणीं तथा ॥ ह्रीं ह्रीं क्षें क्षें स्वरूपा च सर्वसत्रून्विदारयेत् ॥१४॥ श्रीं ह्रीं ऐं रूपिणीं देवीं भव बन्धविमोचनी देवी करालवदना ह्रीं रिपून् हन्तु सर्वदा ॥ १५॥ शुम्भश्च निहतो दैत्यो निशुम्भश्च महासुरः ॥ अरिनाशाय वन्दे त्वां कलिकां शङ्करप्रियम्॥१६॥ ब्राह्मी शैवी वैष्णवी च वाराही नारसिंहिका ॥ कौमार्यैन्द्री च चामुण्डा खादन्तु मम विद्विषः॥१७॥ सुरेश्वरी घोररूपा चण्डमुण्डविनाशिनी ॥ मुण्डमालावृताङ्गी च सर्वतः पातु मां सदा ॥ १८ । ह्रीं कालिके घोरदंष्ट्रे संस्तुते रुधिरप्रिये ॥ रुधिरा-

पूर्णवक्त्रे च रुधिरावृतसुस्तना ॥ १९ ॥ मम शत्रून् खादय २, हिंसय २, मारय २, भिन्द्दि २, छिन्धि २, उच्चाटय २, द्रावय २, शोषय २ स्वाहा । ॐ भञ्जय २, किरि २, किटि २, किटय २, मर्दय २, मोहय २, हर २, किटि ३ मम रिपून् ध्वंसय ३, भक्षय ३, त्रोटय ३, यातुधानी चामुण्डे सर्वजनान् राज्ञो राजपुरुषान् स्त्रियो मम वश्यान् कुरु २ तन, धन गजान् रथान् रत्नान् दिव्यां कामिनीं पुत्रान् राजश्रियं देहि २ यच्छ २ क्षीं क्षीं क्ष्रूं क्षैं क्षः स्वाहा। इत्येतत्कवचं दिव्यं कथितं शम्भुना पुरा ॥ ये पठन्ति सदा तेषां ध्रुवं नश्यन्ति शत्रवः ॥ २० ॥ वैरिणः प्रलयं यान्ति व्याधिनाशो भवन्ति हि ॥ धनहानिः पुत्रहानिर्न भवेत्तस्य सर्वदा ॥ २१ ॥ सहस्त्रपठनात्सिद्धिः कवचस्य भवेत्तथा ॥ ततः कार्याणि सिध्यन्ति यथा शङ्करभाषितम् ॥ २२ ॥ श्मशानाङ्गारमादाय चूर्णीकृत्वा प्रयत्नतः ॥ पादोदकेन संपिष्टा लिखेल्लोहशलाकया ॥ २३ ॥ भूमौ

शत्रूच हीनरूपाच् उत्तराशिरसस्तथा ।। हस्तं दत्वा तद्हृदये कवचं तु स्वयं पठेत् ।। २४ ।। शत्रोः प्राणप्रतिष्ठां तु कुर्यान्मन्त्रेण मन्त्रवित् ।। हन्यात् अस्त्रप्रहारेण शत्रुर्गच्छेद्यमालयम् ।।२५।। ज्वलद-ङ्गारतापेन भवन्ति ज्वरिता द्विषः ।। प्रोक्षणैर्वाम-पादेन दरिद्रो भवति ध्रुवम् ।। २६ ।। वैरिनाशकरं प्रोक्तं कवचं वश्यकारकम् ।। परमैश्वर्यदञ्चैव पुत्र पौत्रपौत्रादिवृद्धिदम् ।। २७ ।। प्रभातसमये चैव पूजाकाले च यत्नतः ।। सायंकाले तथा पाठात् सर्वसिद्धिर्भवेद्ध्रुवम् ।। २८ ।। शत्रुरुच्चाटनं याति देशाच्च विच्युतो भवेत् ।। पश्चात् किंकरतामेति सत्यं सत्यं न संशय ।। २९ ।। शत्रुनाशकरं देवि सर्वसम्पत्करे शुभे ।। सर्वदेवस्तुते देवि कालिके त्वां नमाम्यहम् ।। ३० ।।

इति ऐन्द्रयामल तन्त्रे वैरिहरणकालिकाकवचं समाप्तम् ।

लोग्ने मानिसलाइ दशैंको टीका लगाई दिंदा आशीर्वाद दिने मन्त्रः-

आयुर्द्रोणसुते श्रियं दशरथे शत्रुक्षयं राघवे ।
ऐश्वर्यं नहुषे गतिश्च पवने मानञ्च दुर्योधने ।।
शौर्यं शान्त नवे वलं हरधरे सत्यञ्च कुन्ती सुते ।
विज्ञानं विदुरे भवतु भवतां कीतिश्च नारायणे ।।
स्वस्त्यस्तुते कुशलमस्तु चिरायुरस्तु,
गोवाजि हस्ति धन धान्य समृद्धि रस्तु ।
ऐश्वर्य मस्तु वलमस्तु रिपुक्षयोस्तु,
संतान वृद्धि सहिता हरि भक्ति रस्तु ।।२।।

आईमाईलाई दशैमा टीका लगाइ दिदा आशीर्वाद दिने मन्त्रः-

भद्रमस्तु शिवं यास्तु महालक्ष्मीः प्रसीदतु ।
रक्षन्तु त्वां सदा देवा आशिषः सन्तु सर्वदा ।।
ॐ जयन्ती मङ्गलाकाली भद्रकाली कपालिनी ।
दुर्गाक्षमा शिव धात्री स्वाहा स्वधा नमोऽस्तुते ।१।
जयत्वं देवी चामुण्डे जय भूतार्तिहारीणि ।
जय सर्वगते देवि कालरात्रि नमोऽस्तु ते ।।

लेखक तथा सम्पादकका अन्य कृति

१. हिन्दू सदाचार पद्धति

प्रथम संस्करण २०४२
द्वितीय संस्करण २०४३
तृतीय संस्करण २०४४.
चतुर्थ संस्करण – छाप्ने व्यवस्थामा छ।

२. पुस्तकालय विज्ञानको उपादेयता

२०४५ शुभ-विजया दशमीको सुखद उपलक्ष्यमा समस्त देशवासीमा शुभ-कामना व्यक्त गर्दछु।

लेखक तथा संपादक

मुद्रक : गणपति प्रिन्टर्स प्रा.लि., कुपण्डोल, काठमाडौं,
फोन न. ५-२१८५१, २२२५३५

15-1-8